

Gule Sider

INFORMASJONSAVIS FOR MO INDUSTRIPARK

NR. 2 – 2018

Fv. Markedssjef i Helgeland Kraft, Arild Markussen, administrerende direktør ved Mo Industripark AS, Arve Ulriksen, ordfører i Rana kommune, Geir Waage og administrerende direktør i Bitfury Group, Valery Vavilov.

Norges største datasenter i Mo Industripark

Bitfury Group, et av verdens ledende teknologiselskap innen blokkjedeteknologi, velger Mo i Rana for etablering av sitt nye energieffektive datasenter. Side 4-5

Mo Fjernvarmes nye mobile varmeløsning, side 7. | Momeks storslåtte 20-års jubileum, side 12-13. | 50 år på høyspent i Mo Industripark, side 18-19. | «Norges viktigste kran» markert med brask og bram, side 20-21.

Nordens lengste lagerhulle!

Vi er en nordnorsk samarbeidspartner og leverandør av utstyr og forbruksvarer til industri, bygg/anlegg og offshore.

TOOLS

TOOLS Løvold AS

Koksverksgt. 1, 8622 Mo i Rana
Tlf. 75 12 66 00 | www.lovoldas.no

Moderne verksted

Vi produserer, kontrollerer og sertifiserer alle typer wire- og løfteredskaper. I tillegg utfører vi analyser, design og produksjon av marinforankring.

Løvold®

Kvalitet i alle ledd

Klinkerveien 6-8, 8006 Bodo
Tlf. 75 50 44 00 | www.lovoldas.no

TESS®

SLANGER - TJENESTER - DVHP

Avd. Tess Mo Industripark E-post rana@tess.no

Tlf: 75 13 63 00 • Fax: 75 13 63 01

24 t vakttelefon: 962 26 796 • www.tess.no

AEO

AEO NORDLAND AS
aeonordland@aeo.no
www.aeo.no

24t vakt-telefon

Tlf.: 75 12 00 00
Faks: 75 12 08 91
Mo i Rana: 416 78 303

CIRCLE K

DNB

Bank fra
A til Å

Leder av Arve Ulriksen
administrerende direktør i Mo Industripark AS

Myter og sannheter om datasenteretableringen på mo

GULE SIDER, informasjonsblad for disse bedriftene:

AGA Kantinedrift og Catering AS,
AVANTI engineering AS, Byggservice
Rana AS, Celsa Armeringsstål AS,
Glencore Manganese Norway AS,
Elkem Rana AS, Harsco Metals
Norway AS, Helse & Sikkerhet
SA, Industriprosjekt AS, Inventum
RTD AS, Itet AS, KIS Nord AS, avd.
Mo, Kunnskapsparken Helgeland
AS, Miljøteknikk Terrateam AS,
MIP Regnskapsservice AS, Miras
Solution AS, Mo Fjernvarme
AS, Mo Industripark AS, Mo
Industritransport AS, MOMEK Group
AS, MoTest AS, OpusCapita AS,
PricewaterhouseCoopers AS, Rana
Gruber AS, Rana Industriterminal AS,
Rana Utviklingselskap AS, Ranfjord
Fiskeprodukter AS, Relacom AS,
Norwegian Refractory Company AS,
Siemens AS, Industry Solution Division,
SINTEF Molab AS, SMA Mineral AS,
TESS Rana AS, T. T. Kran og industrielt
vedlikehold AS, ID Reklame,
Østbø Rana AS.

I redaksjonen MIP Info:

Ansv. utgiver: Arve Ulriksen
Jan Gabor, mobil 907 46 046
Tonje Nermark, mobil 467 78 409

Tekst, foto og design:
Mye i Media AS

Trykk: ID Reklame

Tips til Gule Sider kan sendes til:
Tonje Nermark, mobil 467 78 409

Mo Industripark as

Flere har den siste tiden uttalt seg om datasenteretableringen på Mo og stiller spørsmålsteget ved samfunnsnyttent knyttet til dette. Jeg mener den gir Rana-industrien enda flere bein å stå på og at debatten så langt er lite nyansert.

Med inntoget av ny teknologi skapes det alltid både problemer og muligheter. Men i mange tilfeller løser de nye teknologiene flere problemer enn de skaper negative effekter. Historien er full av eksempler hvor store selskap og næringer går over ende som følge av ikke å være forberedt på teknologiske endringer. Digitale kamera og smart telefoner slo beina under giganter som Kodak og Nokia fordi de ikke tok slike endringer inn over seg. Disse selskapene gikk for øvrig tidlig ut og varslet at de nye teknologiene aldri ville få et gjennomslag, og satset videre på noe som skulle vise seg å være utdaterte produkter og tjenester.

Jeg registrerer at lokalt er mange raske med å ytre seg med skepsis om datasenteretableringen i Rana, som fremstår som noe nytt og kanskje for mange litt uforståelig. Jeg er overrasket over det ensidige fokuset som presenterer etableringen i Rana som en trussel. Det trengs åpenbart en mer sammensatt debatt!

Blokkjedeteknologien (Blockchain)

I en verden hvor stadig mer av korrespondansen og gjøremål kan foretas ved få tastetrykk på internett, øker også frekvensen av svindelforsøk og hacking. Med dette følger naturligvis en frykt for at dette skal skje med en selv eller egen bedrift. Denne frykten er reell og fører til at folk flest, selskaper og det offentlige må ta sine forhåndsregler.

Blokkjedeteknologien, som det nyetablerte selskapet Bitfury Norway AS representerer, kan være nøkkelen til å løse svindelproblemer i verden. Denne teknologien fjerner faren for hacking og i tillegg kan den løse en rekke samfunnsoppgaver billigere, mer effektivt og på en sikrere måte. Og nå har altså dette selskapet, som er blant de fremste i verden på denne teknologien, valgt å etablere seg i Norge og Mo i Rana. Dette gir unike muligheter som vi ikke er tjent med å nedvurdere verdien av. Vi har fått etablert en ny type industri som gir oss flere bein å stå på og som bidrar til at vi blir en enda mer attraktiv region

for både næringsliv og kunnskapsmiljøer. Internasjonalt jobber IBM med globale transportgiganter som Maersk for å utvikle digitale logistikktjenester basert på blokkjedeteknologi. Tilsvarende har Bitfury inngått et samarbeid Harvard Business School om å utvikle et nytt eiendomsregister for Republikken Georgia, som vil redusere omfanget av korrupsjon. Dette er eksempler på bruk av teknologien, som vi i samarbeid med Bitfury, ønsker å videreutvikle, med utgangspunkt i Rana. Her kan jeg nevne at vi er i dialog om hvordan vi kan etablere en nasjonal «blokkjede-hub» her.

Hva betyr en datasenteretablering i Rana?

I kjølvannet av nyheten om datasenteretableringen i Mo i Rana har debatten fokusert blant annet på negative aspekter ved digitalvaluta (kryptovaluta), høyt kraftforbruk, som sågar kan øke den lokale strømprisen, små effekter på sysselsetting, stor risiko, og generelt små gevinster på kompetanseutvikling lokalt.

Kraftforbruk

For å starte med kraftforbruket, det er riktig at det nye selskapet som nå er etablert hos oss trenger mye kraft for blant annet å utvinne og prosessere Bitcointransaksjoner. Men dersom man bruker kraftforbruk per ansatt som målestokk, noe som for øvrig har lite for seg, er kraftforbruket til Bitfury ganske på høyde med hva som er et normalt energiforbruk for en kraftforedlende industribedrift. Å hevde at økte kraftpriser vil bli et direkte resultat som følge av denne etableringen, blir noe unyansert da den totale kraftprisen som kjent påvirkes av flere forhold som investeringer i nasjonalt og regionalt nett, nedbør, temperaturer, i tillegg til forbruket.

Eksempelvis mener jeg bygging av utenlandskabler til England utgjøre en langt større trussel enn lokal etablering av kraftintensiv industri. Tvert imot har vi lenge ønsket mer kraftuttak lokalt nettopp på grunn av øket sysselsetting og mer effektiv utnyttelse av kraft. Datasenter har i flere år vært en nasjonal satsing, og myndighetene har lagt til rette for dette gjennom redusert elavgift og tilpasset eiendomsskatt (skatt på verker og bruk).

Sysselsetting

Når det gjelder sysselsetting er det ikke hver dag bedrifter etablerer seg her i regionen med mål om

30-35 ansatte ila første driftsår, og med planer om ekspansjon. Rana trenger flere innbyggere og flere arbeidsplasser, det samme gjelder for øvrig for hele Nord-Norge, noe jeg har nevnt i flere sammenhenger tidligere. I tillegg vil innkjøpene dette selskapet gjør lokalt generere økt etterspørsel hos leverandør- og tjenesteindustri, noe som igjen gir økt indirekte sysselsetting.

Kompetanseutvikling

Lokal spisskompetanseutvikling er særlig viktig for Rana. Vi har gode tradisjoner her i regionen med store organisasjoner med høy IT-kompetanse som er fremst i verden innen sine felt. Her tenker jeg selvsagt på Nasjonalbiblioteket og Statens Innkrevingsentral. Men datasenterdrift er en annen type aktivitet som også krever ny IT-kompetanse. Dette i tillegg til at de etterspør tradisjonell fagkompetanse på flere områder. Jeg mener at med et voksende IT-miljø vil Mo i Rana være attraktiv for andre datasenteraktører, som vil være viktig komplementær aktivitet til eksempelvis vår egen datasentersatsing, Arctic Circle Data Center, som blant annet leverer skreddersydde skyløsninger og etter hvert også nye spennende og fremtidsrettede tjenester.

Nå som en internasjonal aktør innen blokkjedeteknologien har etablert seg på Mo og har uttrykt en målsetting om lokalt samarbeid om kompetanseheving knyttet til deres teknologi, er det nå vi må smi mens jernet er varmt og få til en god kobling mot kompetansemiljøene på Campus Helgeland. Her vil jeg blant annet minne om vår relativt ferske samarbeidsavtale med Universitetet i Tromsø om å etablere informatikkstudier på masternivå. Spisskompetanse på blokkjedeteknologi vil for oss være et viktig fordypningsfelt i denne sammenhengen.

Risiko

Når det gjelder vurdering av risiko er det på generelt grunnlag viktig å få med seg at det er få aktører som leverer varer og tjenester til inn og utland som opererer i et vakuum uten risiko. Store selskap som konkurrerer på det globale markedet er utsatt for markedskonjunkturer og valutasingninger og må driftes med et usikkerhetsmoment.

Etablering av ny industri basert på ny teknologi i Rana er intet unntak og det vil alltid være en eller annen risiko knyttet til etablering av denne typen industri. Det er derfor viktig, noe flere også hevder, at man må ha en nøktern tilnærming til de nye forretningsmodellene som kommer med ny industri. Når det er sagt så innebærer nevnte etablering lav risiko for både Mo Industripark AS og andre involverte selskap.

Kryptovaluta

Debatten knyttet til digitale valutaer, såkalt kryptovaluta, er ikke ny og meningsyttere nasjonalt og internasjonalt har uttrykt seg både i positiv og negativ retning. Det er med andre ord mange påstander der ute knyttet til kryptovaluta, og svindel, hvitvasking og annen kriminell aktivitet er betegnelser som gjerne brukes i omtalen knyttet til den nye digitale verdenen. Men digitale valutaer er som annen tradisjonell valuta; det finnes mange ulike typer og både verdi og stabilitet variere stort.

Bitcoin var en av de første kryptovalutaene på markedet og er i dag den største. Denne valutaen har som andre kryptovalutaer også opplevd verdifall, men har de siste årene steget i verdi. Uansett blir kryptovaluta omtalt av både Verdensbanken, World Economic Forum, sjefen for Det internasjonale Pengefondet (IMF) og økonomer verden over som «kommet for å bli». Kryptovalutaer blir også forbundet med muligheter, med utgangspunkt i blokkjedeteknologien, knyttet til å kunne redusere korrupsjon i land med svake samfunnsinstitusjoner. I øvrige land vil teknologien også være kostnadsbesparende da den fjerner tredjeledd og sikrer transaksjoner samt vanskeliggjør hvitevaskingsaktivitet.

Med det sagt er det ikke slik at kryptovaluta er uten utfordringer som må løses. På lik linje med aksjer og tradisjonell valuta er kryptovaluta blitt et spekulasjonsobjekt og noen nasjonalbank som har kontroll på kryptovalutaen finnes ikke. Nytenking rundt nasjonale og globale regelverk må til.

Samfunnsnytt

Man kan eksempelvis benytte blokkjedeteknologien til å sikre forretningshemmeligheter, helse- og persondata. Et konkret bruksområde er ID-papirer. Blokkjedeteknologien vil kunne sikre passopplysninger da anvendelsen av denne teknologien vil gjøre det tilnærmet umulig å forfalske passinformasjon, noe som i forlengelsen av dette kan redusere problemet med menneskehandel. Denne teknologien gjør alle typer transaksjoner over internett trygg.

Blokkjedeteknologien i en industriell kontekst

I en industriell kontekst, gir blokkjedeteknologien tilgang til en ny teknologisk plattform som kan bidra til å løfte industrien for alvor inn i den digitale tidsalderen. Denne teknologien kan benyttes for å sikre transaksjoner innen eksempelvis energihandel og på logistikkområdet. Den muliggjør også kontraktsinngåelse uten mellomledd og sørger samtidig for sikrere transaksjoner av digitale eiendeler og forretningsensitive opplysninger.

Ikke minst kan blokkjedeteknologien gi oss full oversikt over materialflyten fra enhver produksjonsbedrift, noe som er et viktig element for å lykkes med sirkulær økonomi, et område vi har satt oss mål om å bli gode på i Mo Industripark. Skal vi klare å hente ut enda flere ressurser av avfall samt eliminere svinn og effektivisere bruken av våre innsatsvarer, er blokkjedeteknologien nødvendig.

Styrker Rana

En av Ranasamfunnets kanskje største styrker historisk, er at både folk og næringsliv her er svært omstillingsdyktige. Det finnes flere eksempler ellers i landet på industrisamfunn som ikke har klart seg like bra i omstillingstider som det Rana har og industrien i regionen har flere ben å stå på nå enn noen ganger tidligere. Skal vi fortsette å stryke oss og vokse, må vi tørre å satse på de nye teknologiene og industrialiseringen av disse.

Jeg mener at det å åpne opp for datasenterindustrien i Mo Industripark styrker regionen dersom vi vet å utnytte ressursene på en god måte og jeg håper at dette kan bli noe stort ikke bare i Rana, men også flere steder på Helgeland og i Nordland. Da kan vi også med tiden høste enda større ringvirkninger, men dette er naturligvis ikke gjort over natten.

Digitaliseringen vil bre om seg i stadig sterkere grad i årene fremover. Da vil vi i lokalt kunne være blant de best rustede til å møte endringene som kommer dersom vi klarer å koble de riktige miljøene sammen på riktig måte og i tillegg heve kompetansenivået knyttet til de muliggjørende teknologiene. Jeg tror selvsagt ikke at dette er enkelt, men det er kanskje nettopp derfor vi må ta utfordringen.

OM BLOKKJEDETEKNOLOGI:

- En blokkjede (Blockchain) er en lenke med digital informasjon som fungerer som et digitalt register for digitale transaksjoner, hvor kopier av registeret er lagret i et nettverk av datamaskiner. Blokkjeden beskyttes med kryptografi for å la hver deltaker i transaksjonen redigere blokkjeden på en meget sikker måte, og som derved fjerner behovet for godkjenning av tredjepart (myndighetene, bank, etc). All digital informasjon som inkluderes i en transaksjon blir lagret i en såkalt blokk som igjen blir satt sammen i en kjede (som en løkke i en kjetting). Hver blokk i kjeden referer tilbake til den forrige blokken som igjen referer til blokken før den osv. Dette blir da en lang kjede med digital informasjon, og derav navnet blockchain eller blokkjede på norsk.

Fv. Ordfører i Rana kommune, Geir Waage, administrerende direktør i Bitfury, Valery Vavilov, administrerende direktør i Mo Industripark AS, Arve Ulriksen og markedssjef i Helgeland Kraft, Arild Markussen.

Internasjonal gigant etablerer Norges største datasenter i Mo Industripark

Bitfury, et av verdens ledende teknologiselskap innen blokkjedeteknologi, velger Mo i Rana for etablering av sitt nye energieffektive datasenter og investerer rundt 274 millioner kroner (35 millioner USD) i infrastruktur knyttet til datasenteret.

Administrerende direktør i Bitfury, Valery Vavilov annonserte nyheten på en pressekonferanse i Mo i Rana i dag. Bitfurys satsing i Norge vil i første omgang skape mer enn 30 lokale jobber og selskapet håper å ekspandere virksomheten sin ytterligere på sikt. Målet i kraftforbruk blir dette i nasjonal sammenheng den største datasentersatsningen hittil. Bitfury er bransjeledende når det kommer til utvikling av reguleringer, standarder og «best practice» innen blokkjedeteknologien (blockchain).

Strategisk viktig

På datasenterlokasjonen i Mo i Rana slapp Vavilov nyheten om at selskapet utvider driften sin til Norge og legger virksomheten til Mo Industripark. Han uttalte at Norge er et ekstraordinært land når det kommer til innovasjon og et viktig geografisk område for vekst for blokkjedeteknologien. Han berømmet i tillegg norske myndigheters fokus på å skape et fornuftig skattesystem som insentiverer utenlandske investorer.

– Bitfury er forpliktet til å redusere karbonavtrykk. Derfor er det strategisk viktig for oss å etablere datasenteret i Norge som har rik tilgang på fornybar kraft. Vi tror at blockchain-teknologien og kryptovaluta endrer verden vi lever i. Det vil gjøre livene enklere. Vi lever i en digital verden, men alt av verdi er fremdeles på papir. Det er fordi internett ikke ble laget for sikre transaksjoner. Blockchainteknologi og kryptovaluta er designet for dette formålet. Om vi kan bruke denne teknologien i årene fremover kan vi overføre verdiene våre, like enkelt som vi overfører informasjon. Om vi omregistrerer en bil, eller skifter eier på et hus kan det ta dager, uker eller måneder. Med denne teknologien kan verditransaksjoner gjøres på få minutter, forteller Vavilov og legger til.

– I dag er bitcoin-blockchain den sikreste blockchain i verden, og sikkerheten omkring slike transaksjoner er svært viktig. Jeg takker for partnerskapet og håper at dette bare er begynnelsen. Vi åpner ikke bare et datasenter i Mo i Rana, men vi vil også starte et opplæringsprogram på blockchain og kryptovaluta, og forhåpentligvis starte implementering av blockchain i ulike sektorer av den norske økonomien. Norge er en optimal match for Bitfurys fokus på kreativitet, innovasjon og vekst. Vi ser frem til å identifisere nye kundeforhold og utforme produkter og løsninger de trenger for at bedriftene skal kunne driftes sikrere og mer effektivt.

Størst i Norge

Bitfury er bransjeledende på verdensbasis når det kommer til utvikling av reguleringer, standarder og «best practice» innen blockchainteknologien. Selskapet tilbyr en rekke tjenester knyttet til blokkjedeteknologi og bygger nå sitt nye datasenter hvorfra de tilbyr tjenester basert på denne teknologien. Datasenteret er foreløpig lokalisert på to ulike lokasjoner i Mo Industripark i Mo i Rana, den tredje største byen i Nord-Norge. Datasenteret blir det første i sitt slag i Norge, altså et datasenter basert på blockchainteknologien, og det hittil største målt i kraftforbruk.

Næringsminister Torbjørn Røe Isaksen uttalte i forkant av pressekonferansen at han er fornøyd med nyetableringen.

– Det er gledelig at Bitfury Group har valgt å etablere deres nye datasenter i Norge i Mo i Rana. Data som ressurs vil øke i viktighet for næringslivet og for samfunnet for øvrig. Dette representerer en stor økonomisk mulighet for norske selskap. Datasenterindustrien vokser fort og besørger Norge med muligheter for økonomisk vekst og nye jobber, uttalte næringsministeren.

Et av verdens mest energieffektive datasenter

Den gjennomsnittlige effektiviteten når det kommer til datasenterets kraftforbruk (PUE) er 1.05 eller lavere, noe som gjør det til et av de mest energieffektive i verden. Bitfurys strømforbruk vil være på 350 GWh årlig

basert på 100 prosent fornybar vannkraft levert av Helgeland Kraft. Vannkraften kommer med opprinnelsesgaranti fra blant annet prisbelønnede Øvre Forsland kraftverk. – Helgeland er en region med fornybar kraft. Dette gir oss et konkurransefortrinn når bedrifter med fokus på miljø leter etter nye lokaliteter. Vårt mål er at den fornybare kraften vi produserer lokalt, brukes på Helgeland slik at vi kan øke aktiviteten her. Jeg vil gjerne gi ros til Mo Industripark som har sørget for fasiliteter slik at Bitfury kunne etablere seg her. Mo industripark har et sterkt fokus på grønn og bærekraftig industri. Det passer fint med Helgeland Krafts ønske om å selge fornybar kraft til disse kundene. Vi er svært glade for at Bitfury har valgt å etablere seg i Mo i Rana. Det skaper mer aktivitet og arbeidsplasser i regionen, og vi er svært stolte over at Bitfury har valgt Helgeland Kraft som sin strømleverandør. At Bitfury har kjøpt opprinnelsesgarantier viser også at Bitfury tar et viktig miljøansvar, sier markedssjef i Helgeland Kraft, Arild Markussen. Bitfury tar i første omgang sikte på å ha mellom 30 og 35 lokale ansatte i Mo i Rana for å drifte datasenteret. I tillegg til å drifte datatsenteret, har Bitfury engasjert verkstedgiganten Momek til å produsere og levere mobile datasenter enheter til datasenteret i Mo i Rana. Dette gjør at de kan komme i gang med driften raskt og har stor fleksibilitet.

Avgjørende med godt samarbeid

Administrerende direktør i Mo Industripark as Arve Ulriksen er meget fornøyd med at forhandlingene om etableringen førte frem, og løfter frem flere nøkkelaktører. – Dette vil bety mye for utviklingen av datasenterindustrien på Helgeland, og samtidig er dette sterkt signal om at nettopp Nordland er blant de mest konkurransedyktige lokasjonene i verden for denne type virksomhet takket være det stabile klimaet, tilgjengelige landområder, høy industrikompetanse og et betydelig vannkraftoverskudd, uttalte Ulriksen og trakk frem innsatsen fra sin ledergruppe samt interne ressurspersoner som viktig for denne suksessen. I tillegg har god dialog og støtte fra Nordland Fylkeskommune, Rana Kommune og Helgeland Kraft vært avgjørende, understreket Ulriksen. Markedssjef i Mo Industripark AS, Jan Gabor, har sittet sentralt i forhandlingene med Bitfury og er som Ulriksen tydelig på at dette ikke kunne ha vært gjennomført uten god støtte fra Nordland Fylkeskommune og Rana Kommune. I tillegg har det vært avgjørende med et godt samarbeid med det lokale kraftselskapet, Helgeland Kraft. Mo Industripark AS har meget høy kompetanse

innen kraftforedlende industri og vet godt hvilke forventninger denne kundegruppen har.

– Vi kjenner ikke til noen andre etableringer som klarer å levere en kapasitet på 350 GWh i løpet av noen få måneder, sier Gabor og tilføyer; Vi ser også at etablert infrastruktur og tilgang på mange ulike lokale leverandører som kan mobilisere og levere store industriprosjekt på kort tid, er et unikt konkurransefortrinn i Mo Industripark.

Stort potensial i datasenter

Det finnes i dag flere datasentre i alle de andre nordiske landene bortsett fra Norge. Etablering av disse datasentrene har ført til store positive ringvirkninger for regionene de er etablert i. Menon Economics, et forskningsbasert analyse- og rådgivingselskap i skjæringspunktet mellom foretaksøkonomi, samfunnsøkonomi og næringspolitikk, har i en rapport fra mai 2017 estimert at «...det er sannsynlig at de økonomiske effektene av datasenter vil være store. I tillegg er det også sannsynlig at den digitale infrastrukturen som legger til rette for datasenteret også kan komme andre næringsaktører og samfunnet forøvrig til gode». Dette har allerede lokale leverandører som Momek og Helgeland Kraft merket godt i tillegg til Mo Industripark as. Ordfører i Rana kommune, Geir Waage er også fornøyd med nyetableringen. – Jeg ønsker Bitfury velkommen til Mo i Rana, kanskje den best bevarte hemmeligheten i Nord-Norge, men det var frem til nå. I dag etablerer Bitfury morgendagens industri, på det best tenkelige stedet da Rana kommune har åtte kraftverk som produserer fornybar energi. Jeg tror at Bitfury, sammen med datasenteret Arctic

Circle Data Center, vil bli begynnelsen på en ny industriell æra her i byen. Jeg vil gjerne understreke viktigheten av å utvikle ny industri og teknologi basert på grønn energi i Mo i Rana, med potensial til å skape vekst både av arbeidsplasser og innbyggere, uttaler ordfører i Mo i Rana, Geir Waage.

Bygger et digitalt kompetansemiljø i nord

Som et ledd i utviklingen av digital kompetanse, fremhever Ulriksen at denne datasenteretableringen vil gi stor drahjelp i arbeidet med å bygge opp kompetansemiljø innen digitalindustrien i Nord-Norge. – Vi mener at flere datasenteraktører og leverandører til denne industrien vil bli tiltrukket av et slikt miljø og bidra til å styrke regionen ytterligere, understreker han. Ulriksen, som selv sitter i styringskomiteen til Digital21, har lenge påpekt at nye teknologiske gjennombrudd og digitalisering vil endre store deler av vårt samfunn, og at man må arbeide hardere for at bedrifter i nord ikke kommer i bakleksa i denne sammenheng. – Etableringen av Bitfury i Mo Industripark sammen med vår egen datasentersatsing gjennom selskapet Arctic Circle Data Center AS, samt vår Node-status i Toppindustrisenteret Digital Norway, vil bidra til å gi oss legitimitet på det digitale fagfeltet. Dette ståstedet skal selvsagt være en plattform for digitaliseringsarbeidet i Nord, avslutter Ulriksen.

OM THE BITFURY GROUP:

- The Bitfury Group er et verdensledende full-service blokkjedeteknologi-selskap og en av de største private infrastruktur tilbydere i blokkjede-økosystemet
- Bitfury utvikler og leverer både software og hardware løsninger etterspurt av offentlige og private aktører, organisasjoner og individer som muliggjør sikker overføring av ressurser ved hjelp av blokkjedeteknologi.
- Bitfury er bransjeledende på verdensbasis når det kommer til utvikling av reguleringer, standarder og «best practice» innen blokkjedeteknologien
- Selskapet har allerede datasentre på Island, i Canada og i Georgia. I tillegg har de en rekke kontorer i USA, Russland, Kina, Ukraina, Latvia og Nederland, hvor hovedkontoret ligger i sistnevnte.

OM MO INDUSTRIPARK:

- Nord-Norges største industripark med 2400 arbeidsplasser
- 108 Bedrifter innen prosess- og mineralindustri i tillegg til stor mekaniskverksted-aktivitet og en rekke andre tjensteleverandører til bla. havbrukssektoren, datasenteraktører og olje og gass-sektoren
- Årlig omsetning: 7 mrd NOK, hvorav 5 mrd NOK går til eksport
- Mo Industripark as: eiendoms og infrastrukturetselskapet i Mo Industripark som utvikler og drifter tomter, arealer, veier, kaianlegg i industriparken samt er totalleverandør av tjenester til aktører i parken og leverer strøm, vann, gasser, fiberkabel, fjernvarme og sikkerhetstjenester i tillegg til ovennevnte. Jobber også for at industrien skal ha best mulige rammevilkår.

Platesveiser Signe Strand Tverbakk visste hvor hun ville etter endt utdanning og tok saken i egne hender for å sikre seg drømmejobben.

Fant drømmejobben hos Momek

Signe Strand Tverbakk (25) fra Sandnessjøen flyttet til Mo i Rana for å jobbe hos Momek. – Jeg visste hva jeg ville, så da var det bare å kjøre på, forteller sveiseren.

Signes bror var tidligere industrirørlegger ved Aker Solutions i Sandnessjøen. – Jeg syntes faget hørt spennende ut og startet på denne studieretningen. Det viste seg at jeg var flink og det gjorde at jeg ville fortsette, sier Tverbakk.

Flere jenter velger industrifag

Hun startet på Teknikk og industriell produksjon (TIP), og fortsatte deretter på studielinjen industriteknologi ved Sandnessjøen Videregående, hvor hun trivdes godt med faget allerede fra starten. Signe mener industriteknologi passer godt for både jenter og gutter, men sier at enkelte ting er kanskje jentene litt bedre på. – Det er faktisk flere og flere jenter som velger denne utdanningen, og jenter er i mange tilfeller flinkere til denne typen finarbeid, forteller hun.

Fikk fast jobb raskt

Signe har allerede rukket å jobbe flere steder på Helgeland. Hun startet læretiden hos Westcon på Nesna i 2015 og fortsatte på Bilfinger i Mosjøen. Men hun visste hvor hun aller helst ville jobbe og tok raskt saken i egne hender. – Jeg avsluttet læretiden 5. november 2017

med fagbrev som sveiser. Da hadde jeg allerede seks sveise-sertifikater og var fast bestemt på at jeg skulle jobbe hos Momek i Mo i Rana. Jeg sendte inn en søknad, men hørte ikke noe fra dem. Så da troppet jeg like gjerne opp på kontoret til daglig leder i Momek Services og Momek Personell Alexander Johansen. Jeg gikk og presenterte meg, ble deretter innkalt til et intervju og like etter ville de ha meg inn på nytt intervju. Uka etter fikk jeg jobb, forteller Tverbakk som startet i Momek 8. november 2017.

Produserer gode resultater

Momek er Nord-Norges største mekaniske verkstedkonsern, med virksomhet innen vedlikehold, modifikasjon, fabrikasjon, byggentreprenørskap og bemanning. Konsernet fylte nylig 20 år og har hele veien vært målet for Tverbakk. – Jeg var fast bestemt på at jeg ville jobbe på et hvitverksted hvor man jobber med såkalte «hvite» materialer som rustfritt og aluminium. Her jobber vi ofte etter tegninger og mye TIG-sveising som stiller krav til stor presisjon og renhet, forklarer hun.

I regionen er det per dags dato «hvitverksted» hos Momek i Mo i Rana og Aker Solutions i Sandnessjøen. For Tverbakk var det Momek som trakk det lengste strået. – Her får man utviklet seg. Det er mye finarbeid og veldig mange flinke folk i

Momek. Ute i verkstedet er vi bare to damer, men det er moderne utstyr og gode hjelpemidler, så det er ingenting som tilsier at en dame ikke skal kunne gjøre denne jobben. Jentene er ofte veldig gode på finarbeid og produserer gode resultater, sier Tverbakk.

Vil videreutdanne seg

Den målrettede damen planlegger å videreutdanne seg til industrirørlegger, som krever ett års tilleggsspraksis. Hun er fornøyd med å ha mulighet til dette hos sin nåværende arbeidsgiver.

– Det har vært en del av planen siden jeg startet, og det kan jeg i tillegg gjøre her ved Momek. Samboeren min jobber i Mo Industripark AS ved MIP Energi, vi har etablert oss her på Mo og trives godt i byen. Jeg har i tillegg en svært gunstig arbeidsordning med bare dagtidssjobering fra 7 til 15 og jeg har fri hver helg, forteller Signe.

I tillegg til gunstig arbeidstid sier Tverbakk at det er flere faktorer som bidrar til trivsel på den relativt nye arbeidsplassen sin. – Vi har et kjempegodt arbeidsmiljø på Momek, og min sjef, Geir Steinbakk sa at jeg måtte si at jeg er veldig fornøyd med sjefen min, og det er jeg selvsagt, ler Tverbakk og tilføyer – jeg ser mange muligheter til å utvikle meg i Momek-konsernet og er glad for at jeg fikk fast ansettelse her. Jeg visste jo hvor jeg ville, avslutter den driftige sveiseren.

Fv. Bjørn Peder Andersen ved Brødrene Dahl, prosjektleder i HENT, Pål Høsøien og driftstekniker ved Mo Fjernvarme, Morten Sund.

MO FJERNVARME AS

- Årlig produksjon: 85 GWh gjenvunnet energi fra røykgassen til Elkem Rana
- Kapasitet: 22 MW grunnlast og 45 MW reserve-/spisslast
- Omsetning: 48 MNOK
- Trasélengde: 30 km.
- Ansatte: 4

Mo fjernvarmes nye mobile varmeløsning reduserer utslipp og bedrer arbeidsmiljøet

Mo Fjernvarme har levert fjernvarme til byggtørk under oppføringen av blant annet Toyota Nordvik og Selfors sykehjem, via byggets permanente varmeanlegg. For å kunne levere fjernvarme til flere byggeprosjekter har de nå fått laget mobile enheter som kan kobles på fjernvarmeforsyningen til nybygg, og tilbyr dermed miljøvennlig byggtørking og -varming, som erstatter tradisjonelle dieselaggregat.

– Vi har inngått et samarbeid med Brødrene Dahl i Mo i Rana for å få laget mobil utstyr for fjernvarmebasert byggtørking og varming. Vi vurderte flere design og løsninger levert av ulike leverandører i landet, men er veldig glad for at det var en lokal aktør som kunne tilby den beste løsningen, sier driftstekniker Morten Sund ved Mo Fjernvarme. Løsningen består av standard komponenter, men montert sammen på en måte som gir stor fleksibilitet og mobilitet.

Gode erfaringer

Den mobile prototypen brukes nå under oppføring av det nye skolebygget tilknyttet Polarsirkelen videregående skole på Mjølan. Den har hjul slik at den enkelt kan trilles inn og ut av byggeplasser og har flere ulike tilkoblingsmuligheter.

– Denne kan brukes under bygging av alle bygg som skal tilknyttes fjernvarmen. Det

er en mobil varmesentral som forsyner de ulike viftene i bygget, forteller Bjørn Peder Andersen ved Brødrene Dahl.

Han var tidligere ansatt ved Mo Fjernvarme og har god kompetanse på fagfeltet. – Denne kan stå uten tilsyn, støyen reduseres betraktelig og man unngår sjenerende lukt som tradisjonelle dieselaggregat gjerne genererer, sier Andersen.

For øyeblikket varmes 3. etasje i det kommende skolebygget opp med fjernvarme basert på overskuddsenergi fra prosessbedriftene i Mo Industripark.

– Det er rent, oppvarmet vann som sirkulerer. Man kan ikke få det mer miljøvennlig. Nå har vi tatt i bruk denne prototypen, og erfaringene er gode, så dersom behovet skulle være tilstede vil vi vurdere å investere i flere, forklarer Sund.

Ren miljøgevinst

Det var Mo Fjernvarme som på eget initiativ kontaktet hovedentreprenør HENT i forbindelse med byggeprosjektet på Mjølan.

– Vi tok kontakt med prosjektleder i HENT, Pål Høsøien, tidlig i høst. De var velvillige til å prøve dette. Det er viktig at vi får slippe til allerede før man begynner å reise vegger slik at vi kan koble til fjernvarmen. Så snart bygget er tett kan man begynne miljøvennlig byggtørking. Vi har levert lignende tjenester før, men med slike mobile anlegg kan vi komme inn på flere byggeplasser og på et tidligere tidspunkt, forteller Sund.

Det er noe dyrere å fyre med dieseldrevne,

tradisjonelle kokoverk, men det var det miljøvennlige aspektet som først og fremst trigget entreprenøren.

– Dette er et godt alternativ. Vi bruker gjenvunnet energi og denne løsningen bør være høyaktuell for flere når det gjelder tørking av bygg under oppføring. For oss har dette fungert veldig godt. Det er både driftssikkert, renere, gir mindre støy og dermed bedre HMS for bygningsarbeiderne. I tillegg er det en ren miljøgevinst, og det er det viktigste argumentet for å bruke denne løsningen, forklarer Høsøien.

Kan redusere utslipp

Tall som fjernvarmebransjen har innhentet fra en rekke byggeplasser i 2015/106 viser at varme som brukes til byggtørk i gjennomsnitt utgjør hele 70 % av det ferdige byggets forventede årlige varmebehov. Ved å ta i bruk det mobile utstyret fra Mo Fjernvarme kan man altså redusere utslippene av CO₂, NO_x og sot, da man unngår bruk av dieselaggregat (såkalte kokoverk). I tillegg reduseres kostnader og bedrer HMS-forholdene for arbeiderne på byggeplassen.

Tørking av byggeplasser har foreløpig ikke fått pålagt nye miljøkrav fra myndighetene, men fossil oppvarming av bygg vil forbys fra 2020. Fjernvarmebransjen har frontet et forbud mot bruk av fossilt drivstoff også i byggefasen, og med Mo Fjernvarmes mobile utstyr viser bransjen at det finnes svært gode alternativer.

Nytilsatt valseverkssjef med store planer for fremtiden

Nytilsatt valseverkssjef ved Celsa Armeringsstål, Petter Venes Skatland, har interesse for industrifag i blodet.

2. januar i år begynte Petter Venes Skatland som valseverkssjef ved Celsa Armeringsstål. Nå har eierne lagt store investeringsmidler på bordet. – For valseverket er dette det største løftet som er tatt på flere tiår. Med hensyn til økning av produksjon og volum, sier Venes Skatland.

– Jeg har allerede vært syv år i Celsa Armeringsstål, hvor jeg var personal- og HMS-sjef i seks år. Jeg kjenner derfor bedriften godt fra før, men det er spennende med nye utfordringer. Denne jobben er langt mer produksjonsfokusert. Jeg har et ønske om å være med på utviklingen og fortsette den gode jobben som er gjort her over mange år. I løpet av en toårsperiode planlegger vi nå å øke den årlige produksjonen fra 550.000 tonn til ca 650.000 tonn. Det er et veldig stort løft som jeg gleder meg til å ta fatt på sammen med dyktige kollegaer, sier Venes Skatland.

Industri i blodet

Han er født og oppvokst på Mo, og ble allerede som 10-åring fast inventar å regne på bestefars mekaniske verksted, Venes Verksted, i Langneset.

– Jeg har vokst opp i en industrifamilie. Jeg var ofte på bestefars verksted og hadde tidlig interesse for fagfeltet. Jeg var aldri i tvil om at jeg skulle jobbe i industrien. Jeg vil nok si at jeg har det i blodet og har samme interesse for faget nå. Kanskje mer enn noen gang, forteller Venes Skatland, som er utdannet industrimekaniker og har en bachelor i økonomi og administrasjon, og er dermed historiens første ikke-ingeniør som blir valseverkssjef i Rana. Han tok over jobben etter Frode Johan Berg, som for noen måneder siden gikk over i stillingen som verksdirektør i Elkem Rana.

Nå bretter Venes Skatland opp ermene og er klar for å lede valseverket gjennom et større løft som medfører ombygginger. Produksjonshastigheten på eksisterende produkt skal økes, noe som fører til nødvendige endringer på dagens prosess for kjøling, hastighet, kapasitet på sakser og bunteanlegg.

– Kombinasjonen av investeringer og prosessendringer vil påvirke hele verket fra oven til sluttprodukt. Vi er allerede godt i gang og en av de viktigste faktorene for å lykkes er at vi skal øke splittingen på hele verket. Splitting kan kort forklares med at stålemnet i stedet for å bli valset ned som en del, blir delt i henholdsvis 2, 3 eller fire deler og med det får mer ferdigprodukt på en valselinje.

I dag splitter vi ikke 20 mm armeringsstål, men planen er å splitte denne typen i to i tillegg til at eksisterende splittinger økes i omfang. For å kunne gjøre dette legger eierne store investeringer på bordet, forklarer valseverkssjefen.

Han roser også morkonsernet Celsa Group, som kom inn på eiersiden i Mo i Rana i 2006, som tenker i lange trekk og satser i Rana.

– Vi har fantastiske eiere som tenker langsiktig og som ønsker å utvikle Celsa Armeringsstål videre. Det er i tillegg en veldig god kultur i denne bedriften, og det er selvsagt en viktig faktor. Jeg ønsker å ta del i den gode jobben som er gjort over flere år og bidra så godt jeg kan, sier Venes Skatland.

Folkene er viktigst

Celsa Armeringsståls marked er i positiv utvikling, og bedriften tilbyr stadig flere produkttyper.

– For tiden selger vi alt som vi klarer å produsere. Det er også en vekst i markedet, og den ønsker vi å ta del i ved å øke produksjonen. Vi har i tillegg to nye produktgrupper med høykarbon-stål og lavkarbon-stål. Det gjør at vi kan tilby et enda større produktspekter, og totalt sett øke volumet. Dette vil kreve mer av både utstyr og folk, men det var også en av hovedårsakene til at jeg ville ta denne jobben.

Det er så mange flinke folk her som vil bringe bedriften videre. De ansatte er engasjerte og med på det som skjer, understreker en fornøyd valseverksjef.

Celsa Armeringsstål jobber aktivt med HMS og TQM (Total Quality management). Sistnevnte for å standardisere prosesser og slik få mer driftstid, mindre tap i produksjon og dermed øke produksjonen. For å lykkes med dette, blir medarbeiderne avgjørende. – Folkene er jo det viktigste vi har i valseverket. Det er de som er utgangspunktet for all endring. Jeg skal jobbe sammen med disse menneskene og fokusere på teamutvikling og prosjektutvikling med sikkerhet i fokus. Valseverket har en svært god kultur blant de ansatte, og dette vil jeg jobbe videre med ved å holde en tett dialog og ha fokus på HMS, opplæring og forbedring av standardene slik at vi sammen får den beste praksisen av de prosessene vi har. Alle sitter på viktig kjernekompetanse og vi må

løfte oss sammen som et team, forklarer Venes Skatland.

Gode forutsetninger

Celsa Armeringsstål er en del av Celsa Group, et familieeid, spansk konsern med en langsiktig visjon om å videreutvikle stålindustrien. Dette merker valseverksjefen. – Jeg føler at eierne bryr seg om hva vi holder på med og viser dette ved å ha en hyppig tilstedeværelse. Jeg vil faktisk si at vi har de beste eierne vi kan ha, konstaterer Venes Skatland.

Han vet å sette pris på de rundt 130 valseverkansattes enestående innstilling og varierte sammensetning.

– De dyktige ansatte og den iveren alle har til å lykkes med stålproduksjon i Rana, er helt unik. I valseverket har de en vilje til å stå på og det er aldri problemer med å få folk til å stille opp. Det er i tillegg en fin miks av unge, de med mange år under beltet og

læringer. Det gir en fin kombinasjon av fersk fagkompetanse og lang arbeidserfaring. Dette er en styrke for oss og vi er veldig glad for det. Det er en spennende bedrift å jobbe med hvor menneskene i bedriften er viktigst, samt den jobben vi gjør sammen. Det er min enkle filosofi, sier han.

Mo i Rana har en stolt industrikultur og den nye valseverksjefen er glad for å være en del av den.

– Det jo så gledelig å se at både omdømmet og ønsket om å jobbe i industrien forbedres stadig. Vi ser at vår bransje er mer populær, og rekrutteringen økende. Det er i tillegg gledelig å se at flere jenter vil jobbe i industrien. Det er en trend vi håper vil fortsette. Det er veldig spennende å jobben i en bransje i stadig mer bærekraftig utvikling. Med gode eiere, flinke medarbeidere og nærhet til naturressursene, har vi gode forutsetninger for å drive godt fra Mo i Rana, konkluderer Venes Skatland.

Venes Skatland setter stor pris på sine medarbeidere. Her med fagoperatør Rainer Karlsen (th).

Etter 33 år i Mo industripark skal Solfrid Vatshaug tre inn i pensjonistenes rekke. Men først skal hun overføre verdifull kunnskap til etterfølger Kari-Anne Smith-Nilsen.

Snarvisitten som ble til 33 år

Økonomikonsulent Solfrid Austerslått Vatshaug i Mo Industripark AS skal jobbe ut mai måned. Deretter går hun, med skrekkblandet fryd, over i ny tilværelse som pensjonist.

– Jeg kommer til å savne jobben. Jeg har vært her så lenge fordi jeg har trivdes både med arbeidsoppgaver og gode kollegaer. Mo Industripark AS er dessuten en solid bedrift med ting på stell. Jeg kommer nok til å savne både oppgaver og mennesker, forteller Solfrid.

I løpet av et langt arbeidsliv har hun har aldri hatt mer enn tre ukers sammenhengende ferie. Nå skal Solfrid og ektemannen, som pensjonerer seg på samme dag, reise og nyte dagene.

Der det hele begynte

Etter stålkrisen i 1975 fulgte mer enn ti år med omstrukturering av internasjonal stålindustri. Den norske staten la også sine planer for å effektivisere driften ved

jernverket i Mo i Rana og øke lønnsomheten. Selv med disse endringene anså folk både i og utenfor Rana jernverket som en forholdsvis trygg arbeidsplass, og Solfrids mann jobbet der da det i 1985 dukket opp en jobbmulighet også for hans kone.

– Mannen min jobbet ved Norsk Jernverk og en dag ble det hengt opp en intern stillingsutlysning som fullmektig. Jeg søkte stillingen, og var heldig og fikk jobben. Det var mange ansatte den gang, og jeg lurte på hvordan jeg skulle klare å memorere alle navnene og ansiktene. Jeg husker at jeg tenkte at «her skal jeg bli snar» for det var så stort og uoversiktlig, men nå har jeg vært her i 33 år, smiler Vatshaug.

Det statlige vedtaket om å legge ned den malmbaserte stålproduksjonen ved verket i Mo i Rana som kom 9. juni 1988, førte med seg en kampstemning i byen. Beslutningen kom som ledd i en omfattende omstilling av den statseide industrien i Mo i Rana som hadde pågått i over ti år. Selv om flere kanskje fryktet et slikt vedtak før det kom, var det mange som ble både overrasket, opprørsk og

bekymret da vedtaket ble fattet.

– Jeg trodde det var en trygg jobb og trivdes godt. Men etter bare et par år i stillingen vedtok staten å avvikle Norsk Jernverk, og da brukte vi mye tid på å demonstrere og kjempe for arbeidsplassene våre. Mange mistet likevel jobbene sine, men omstillingen i Rana gikk vel bedre enn vi fryktet, sier hun.

Et håndverk

Med mange tiår bak seg i det som vi i dag kjenner som Mo Industripark AS, har det skjedd svært mye med både arbeidshverdagen og tilgangen på diverse hjelpemidler.

– Jeg føler at jeg har vært med på en revolusjon når det gjelder utførelse av arbeidsoppgaver. Tidligere var det mye manuelt arbeid med penn og papir og mye «puncing», altså manuell overføring av opplysninger fra papir til et elektronisk datasystem. Men vi hadde ingen programvarer den gang tilsvarende det vi har i dag. Alt var tungvint og det var mye flytting av papirbunker forteller Vatshaug. Hun startet i Gulbygget i september 1985,

og allerede 1. januar 1986 tok de i bruk nye dataprogram som skulle føre til «det papirløse kontor». I 2018 er det fortsatt noe papirer i omløp ler Solfrid.

– Jeg venter fremdeles på at det skal bli papirløst. På den annen side, tror jeg kanskje vi fikk mer eierskap til jobben den gang. Det var mer et håndverk da enn nå som stadig mer tross alt er automatisert. Framskritt er det i alle fall selv om det er mye nytt å sette seg inn i hele tiden, smiler økonomikonsulenten som er kjent blant sine kolleger for alltid å ha en god kommentar eller spøk på lur som frembringer latteren hos samtlige.

Skal dyrke interesser

Hun har tenkt nøye gjennom avgjørelsen, og ser nå frem til en ny hverdag hvor hun skal pleie hobbyer og eie sin egen tid.

– Jeg er jo en ivrig slektsgransker og jobber også med en familiebok. I tillegg skal jeg trene mer og rydde i huset i skuffer og skap. Men før jeg kommer i gang med det skal jeg få overført min kunnskap til min etterfølger, HR-rådgiver Kari-Anne Smith-Nilsen, slik at hun kan overta alle praktiske oppgaver som for eksempel lønnskjøring og statistikk. Det er veldig mye man må huske på, men det kommer nok til å gå bra, uttrykker Solfrid.

Vil være en bidragsyter

Kari-Anne ble ansatt i stillingen 16. oktober, og har derfor hatt noen måneder med overlapping sammen med sin rutinerte forgjenger.

– Jeg skal jobbe med lønn, oppfølging/koordinering av personal- og planarbeid og vil være en rådgiver for ledere og ansatte i personal- og organisasjonsspørsmål.

Med lang erfaring fra HR-arbeid blant annet i staten, har Kari-Anne en stor referansebase. Hun har allerede rukket å bli kjent med mange av sine nye kolleger siden hun ble ansatt, selv om hun ikke var helt ukjent med MIP før hun startet i jobben i høst.

– Jeg har jobbet i 25 år med HR-oppgaver ved NAV Servicesenter, en enhet som har teknisk brukerstøtte for selvbetjeningstjenester på nav.no. I perioden 1991-2009 var NAV leietakere hos MIP i Gulbygget og jeg har bare gode minner av MIP sine ansatte, som bisto alle leietakere med mye praktisk tilrettelegging, forteller Smith-Nilsen.

Skal fylle store sko

Kari-Anne har merket seg at det har skjedd

en del endringer i industriparken siden hennes tidligere arbeidsgiver var leietaker på tomta.

– I denne jobben må en være både systematisk og impulsiv samtidig som en overholder alle tidsfrister. Mo Industripark har et godt rykte og det er blitt veldig ryddig og moderne oppe på tomta, i tillegg legges det vekt på beplanting. Jeg opplever at det i Mo Industripark er et godt arbeidsmiljø, at medarbeiderne er engasjert i utvikling og endring og at det er en fremoverlent ledelse. Jeg er veldig glad for en jobb i industriparken og jeg satser på å bli en positiv og nyskapende bidragsyter i organisasjonen, uttrykker Smith-Nilsen.

I mai tar hun helt over stafettpinnen fra en kollega med lang fartstid, som har mye organisasjonskunnskap som bare er lagret på «harddisken i hodet». Hun er glad for at det har vært noen måneder med overlapp hvor hun har fått jobbet tett med Vatshaug. – Solfrid har en enorm kunnskap om firmaet som hun har opparbeidet seg i løpet av 33 år, så det er store sko som skal fylles, påpeker Kari-Anne og smiler til sin kollega, i allefall en drøy måned til.

Fv. Snart pensjonist Solfrid Austerslått Vatshaug og etterfølger, HR-rådgiver Kari-Anne Smith-Nilsen.

Storslått feiring av 20 år

Momek Group feiret nylig 20-års jubileum i Spektrum ved Meyergården Hotell med vel 450 gjester. – Vi ville ha et storslått jubileum med de ansatte for å feire at vi sammen har kommet så langt, sier økonomimedarbeider og prosjektleder for feiringen, Ine Mari Gullholm.

– Vi har brukt ett år på oppkjøringen mot jubileumsfeiringen. Vi har fått laget en egen 20-års profil som vi har brukt på alle bilene, nettsiden vår og alt av annonsemateriell. Vi har også hatt ulike aktiviteter for å hedre de ansatte, hvor vi blant annet var på toppen av Lurøyfjellet og hadde minikonsert med Håkon Skog Erlandsen. Alle ansatte med familie var invitert og nesten hundre mennesker deltok hvor den eldste var over 80 år og den yngste bare var noen måneder. Vi har tradisjon for å være sosiale i Momek,

smiler prosjektlederen.

De ansatte har også fått utdelt t-skjorter med ny 20-års logo som de har benyttet på sosiale aktiviteter arrangert av Momek både i 2017 og 2018. Nasjonalbiblioteket har i tillegg laget en egen Momek-film som viser en liten oppsummering fra starten og til nå, med fokus på de ansatte.

De ansatte i sentrum

Hasse Hope var konferansier under arrangementet og fikk frem både smil og latter hos de mange gjestene. Administrerende direktør Wiggo Dalmo og driftsdirektør Roger Skatland holdt tale i løpet av festkvelden hvor de snakket litt om fortid, nåtid og veien videre.

– Vi har brukt mye tid på å planlegge selve dagen. Fokuset har hele tiden vært på å gi de ansatte litt heder og ære. Vi hadde blant annet prisutdeling i åtte ulike kategorier med egenproduserte plaketter. Det var veldig fint. Dumdum Boys spilte opp til fest og det var alt i alt en veldig hyggelig kveld. Vi ville feire i lag at vi

har kommet så langt, forteller Gullholm som har planlagt festen i samarbeid med kollega Tine Lorentzen og Wiggo Dalmo.

Rett bemanning med rett kompetanse

Nå ser selskapet fremover og fortsetter å hale inn gode kontrakter.

– Markedet er bra. Vi har aldri hatt større fart enn hva vi har hatt det siste året. Vi har fått store, gode kontrakter, deriblant med nyetablerte Bitfury hvor vi skal produsere konteinerne som huser tusenvis av dataservere. Der er vi allerede godt i gang, forteller økonomimedarbeideren.

Momek Group har hovedkontor i Mo i Rana, en avdeling i Melbu, har etablert seg i Gällivare i Sverige og kjøpt opp svenske DDIG som driver med industriklating og 3D-scanning. Og så er Momek Personnel etablert i Finland og skal nå også etableres i Tyskland.

– Fokuset i 2018 er å pleie gode kontrakter og ta vare på de kundene vi har og passe på at vi har rett bemanning

De ansatte ved MOMEK ble hedret under prisutdelingen. Her mottar Marius Molvik Pettersen ung og lovende-prisen.

med rett kompetanse. Dette er noe som vil bli enda viktigere i fremtiden, forklarer Gullholm.

Blir lagt merke til

Momek Groups arbeid blir lagt merke til av flere aktører utenfor bedriften og selskapet vant nylig to priser på Gallaria for sin satsing på HMS.

– Bjørn Arne Jensen og Morten Øvermo ”styrer showet” innen HMS. Vi har jobbet med aktører innen olje og gass, og det har vi nok lært mye av, for der er kravene strengere enn på landbasert industri. Vi har klart å skape en god HMS-kultur og kjører kampanjer hvor det hver måned er fokus på et nytt HMS-område. I mars er det fokus på løfteoperasjoner og rett sikring. Gjennom 2018 skal også trafiksikkerhet være et gjennomgående tema. Det er mye trafikk i industriparken og vi vil gjerne ta vare på menneskene som jobber her, sier Gullholm.

Fokus på velferd

I 2017 ble selskapene i Momek-konsernet samlokalisert, noe som har ført til et bedre samarbeid mellom de ulike aksjeselskapene.

– Det har vært et spennende år, og vi vil fokusere enda mer på velferd i tiden fremover. Vi har et aktivt bedriftsidrettslag og skal nå planlegge nye aktiviteter for de ansatte enten det blir kurs i skiteknikk, bowlingkvelder eller sosiale sammenkomster. Vi skal fortsette å bygge gode relasjoner gjennom samvær. Da jobber man også bedre sammen, avslutter Gullholm.

Mo industripark bidrar til en tryggere russetid

Tidligere i vinter mottok Mo Industripark AS en forespørsel fra Moheia-russen om sponsorstøtte til vaksinerings mot smittsom hjernehinnebetennelse. Etter flere eksempler nasjonalt i årenes løp med utbrudd av hjernehinnebetennelse blant russ var det klart at MIP as gjerne ville bidra med midler til vaksine slik at russen kan gå en tryggere russetid i møte.

Med mål om at null russ skulle bli smittet av hjernehinnebetennelse i år etter smitte blant russ i Bodø i fjor, var det en fremoverlent russerepresentant fra Moheia som tok kontakt med næringslivet i Rana i januar.

Bidrag fra næringslivet

Både SpareBank1 Nord-Norge, Cerum, Momek og MIP AS bidro til at hele 97 russ ved Moheia som hadde bestilt vaksinen kunne vaksineres i år. Dette er en markant økning fra 2016, hvor rundt 60 elever tok vaksinen.

Markedsdirektør i Mo Industripark AS, Jan Gabor var klar på at MIP gjerne ville bidra til også slike formål, selv om det faller litt utenfor sponsorprogrammet. – Det er stort spenn i henvendelsene vi mottar om sponsor og investeringsstøtte, og vi kan dessverre ikke si ja til alt, men dette tiltaket synes vi var bra og det er svært gledelig at forespørselen kommer fra russen selv som viser ansvar. De fleste er jo bare russ en gang i livet og det er en tid fylt med mye gøy og sosiale aktiviteter. Vi vil gjerne bidra slik at ungdommen har én bekymring mindre og kan føle seg tryggere på at de er beskyttet mot smittsom hjernehinnebetennelse, som man vet kan få fatale konsekvenser dersom man blir smittet, forklarer Gabor. Vaksineansvarlig i russestyret ved Moheia, Mathilde Smith-Nilsen, sendte ut forespørselen på vegne av russen i vinter og er glad for støtten til dette tiltaket.

– Jeg er utrolig fornøyd med at så mange bestemte seg for å vaksineres. Vi har fått mange positive tilbakemeldinger fra både lærere, helsesøstre, sponsorer, foreldre og ikke minst elever. Nå er vi sikret en smittefri russefeiring men mange minner og opplevelser, sier Smith-Nilsen.

Gleder seg til russefeiring

Tirsdag 13. mars var første vaksineringsdag på Moheia, og andre vaksineringsdag var mandag 19. mars. Selv om det kanskje var få av de fremmøtte elevene som var særlig glad i sprøyter, var de fleste fornøyde med å kunne føle seg sikrere i russetiden.

– Det gikk bra å ta vaksinen. Det var litt skummelt og det gjorde litt vondt. Men med flinke helsesøstre er jeg sikret en frisk russetid. I russetiden gleder jeg meg mest til samholdet med vennene mine og å få mange nye minner, uttalte en av årets russ, Fride Skevik etter at hun hadde fått vaksine.

Bevisste på smittefare

Flere elever i årets russekull var svært bevisste på smittefaren i russetiden.

– Jeg tenker at jeg ikke vil være en smittebærer, derfor tar jeg vaksinen. Jeg tenker russetiden blir skikkelig bra og enda bedre nå som vi slipper å bekymre oss for hjernehinnebetennelse, sa Marin Fagerjord på vaksinedag nummer to. – Russetiden er en tid der det er mye smittefare, derfor er dette et supert tilbud. Hyggelige sykepleiere også, tilføyde medstudent Felix Myrvang. Et lite stikk sikrer nå nesten 100 russ sikret mot smittsom hjernehinnebetennelse ikke bare i russetiden men også i flere år fremover. Spente russ kan glede seg til en litt tryggere russetid som markerer 13 års fullført skolegang.

– Det gikk overraskende bra å ta sprøyten, og det gjorde ikke vondt. Russetiden blir kjempebra og nå føler jeg meg trygg, uttalte Katrine Selsøyvold med et smil.

Forfatter og filmskaper Ivar Hartviksen har gitt ut flere bøker, deriblant den populære Ranaindustrien i bilder. Han jobber med en ny bok om Ranaindustriens historie med arbeidstittel: Rødrøyk og grønt skifte

Med industrihistorie som lidenskap og karrierevei: tre tiår med formidlingsglede

– Ranas industrihistorie er viktig for vår identitet og vår forståelse av hvordan Mo i Rana har utviklet seg, og hvorfor byen er slik den er i dag. Det er vår særegne industrihistorie som skiller oss fra andre byer i landet.

Dette forteller Ivar Hartviksen, tidligere informasjonssjef ved Mo Industripark AS, som nå jobber med ny bok om Ranas industrihistorie. Med 30 års erfaring med informasjonsarbeid knyttet til industrien i Rana, har den nylig pensjonerte

historienestoren et solid utgangspunkt i sitt arbeid med boken.

Tematisk vil nok en del av innholdet være kjent for flere, og ingen industrihistoriebok fra Rana med respekt for seg selv kan unngå å inkludere begivenhetene oppgjennom fra etableringen av Bossmo Gruber, via Dunderlandsverket, til opprettelsen og driften ved Norsk Jernverk, rødrøyken, Rana-omstillingen og dagens grønne skifte. Men boken vil samtidig belyse de historiske hendelsene i denne 125-års perioden med en litt ny vinkling og sånn sett sette det hele i en noe annen kontekst.

- Men den må du lese om i boken, humrer Hartviksen.

En spennende reise

Hartviksen begynte som 33-åring å jobbe med informasjon ved Norsk Jernverk i jubileumsåret 1986. Jernverket fylte da 40 år og Ivar forteller om arbeidet med spesialnummeret av informasjonsavisen Jernverksnytt, rekvirert av daværende informasjonssjef Arne Dalmo. Ivar ble senere fast ansatt som informasjonsmedarbeider ved Mo Industripark AS. Han var med andre ord sentral i formidlingsarbeidet i parken både før, under og i årene etter omstillingen.

I 2008 tok han over sjefsstolen og ledet formidlingsarbeidet i Mo Industripark AS som informasjonssjef til han gikk av med

pensjon i 2016. På sine tre tiår koblet tett på industrien, har han både sett og hørt mange historier, noe han har hatt stor glede av å formidle videre. Gjennom utallige guidede besøksrunder i industriparken for både kunder, politikere, studenter og øvrig publikum, har Ivar fortalt villig om stort og smått fra Ranaindustriens spede begynnelse og frem til nåtid. I 2016 pensjonerte han seg, og han jobber nå fulltid med skriveprosjekter. Hans nyeste prosjekt handler, kanskje ikke overraskende, om industrihistorie.

Interesse for historie

– Jeg mener den historiske delen om industrien i Rana er viktig. Vi kan trekke trådene tilbake til da industrien kom til Mo i Rana, med Bossmo Gruber fra rundt 1892 og anleggsarbeidene ved Dunderlandsanlegget i 1902. Ved besøk i Mo Industripark fortalte vi gjerne også om industrihistorien for på en måte å understreke at det ikke er noen tilfeldighet at vi i dag har industri i Rana. Til dette arbeidet utviklet vi et manus en gang i tiden, Reidar Ryssdal, Stig Bang og jeg. Siden det stadig skjedde forandringer i Rana-industrien ble manus også jevnlig oppdatert, og det har blitt revidert mange ganger oppgjennom, faktisk senest i 2017. Den dag i dag bruker også andre aktører enn Mo Industripark AS dette, blant annet Kunnskapsparken Helgeland og Polar Tours, som i likhet med MIP AS arrangerer guidede turer i industriparken, forteller Hartviksen.

Interessen for lokalhistorie fikk han allerede i sin ungdom, og både i arbeidslivet og i sin nåværende pensjonisttilværelse har han fått mulighet til å dyrke denne lidenskapen.

– Jeg skrev en historisk særoppgave allerede på gymnaset og har alltid vært interessert i historie og lokalhistorie. Når jeg ligger på stranda på Kreta eller reiser andre plasser så kjøper jeg gjerne en bok om stedets historie og kultur. Nå har jeg flyttet til Toten og har gjort akkurat det samme der. Det å ha en interesse for historie er grunnleggende for det arbeidet jeg holder på med nå, som i all hovedsak er flere bokprosjekter. Jeg koser meg veldig med det jeg holder på med selv om det til tider på sett og vis er krevende detektivarbeid, smiler Hartviksen.

Industrien utviklet byen

På en måte startet dette industrihistorieprosjektet da Ivar etablerte informasjonsselskapet Primas i 1985. – Da begynte jeg å intervjuer noen veteraner som hadde flyttet til Mo i Rana i forbindelse med etableringen av Norsk Jernverk. Til 40 års jubileet i 1986, lagde jeg og informasjonssjefen på den tiden, Arne Dalmo, et jubileumsnummer av Jernverksnytt. Nå

kan jeg hente frem flere av de intervjuene jeg tok den gang og ha god nytte av det kildematerialet også til dette prosjektet, forteller han.

Gjennom det siste året har Ivar gjennomført enda flere intervju med tidligere og nåværende ansatte i bedrifter i Mo Industripark. Han har også en rekke slike intervjuer å gjennomføre den nærmeste tida, og er travelt opptatt selv om han gikk av med pensjon for to år siden.

Tar vare på industriarv

Da omstillingsvedtaket kom i juni 1988, og prosessen med skiftet fra statlig til privat eierskap startet, var Hartviksen tidlig ute med å sørge for at «det som hadde vært» måtte dokumenteres. Han var aktiv for å inspirere Historisk Institutt ved NTNU i Trondheim til å lage et større Rana-prosjekt, kort tid etter at omstillingen ble vedtatt. Dette resulterte i 14 hovedfagsoppgaver og doktorgradsavhandlinger om Ranaindustrien, med Jernverket, Koksverket, Rana Gruber og Røssågutbyggingen som sentrale tema, hvor de som skrev oppgaver gikk grundig inn i blant annet næringsdepartementets arkivmapper.

– Dette er et svært godt kildemateriale for alle som er interessert i Ranas historie. Man skal stille mange spørsmål om hvorfor ting skjedde, og da må man ha god nok bakgrunnshistorie for å klare å se de lange linjene. Hva skjedde, hvordan skjedde det og hvorfor, og ikke minst hva ble konsekvensen, påpeker Hartviksen.

Industrien og byen

Arbeidstittellen for prosjektet Ivar nå holder på med er Rødrøyk og grønt skifte. – Det er skrevet mye om forurensing og dette mener jeg må kobles opp mot industriens historie og settes i en kontekst. Hva mente de for eksempel om forurensing i 1955? Og i 1961 da rødrøyken kom? Hvorfor kom den, og hvorfor ble den ikke problematisert fra toppledelsen? Skal man vite noe om forurensingssituasjonen i Rana i dag, eller i det minste oppfatningen av forurensningsnivå, så må vi også vite noe om hvorfor det ble slik. Dette er nyttig for bedre å kunne forstå og forklare hvorfor det i dag fortsatt er manglende kunnskap og forståelse hos enkelte for blant annet myndighetenes utlippstillatelser for industribedrifter, eller de foreløpige teknologiske begrensningene for å kunne fjerne absolutt all forurensing i Rana, forklarer han.

Selv om det belyses og drøftes, er forurensing ikke hovedtema for boken. Det er derimot hva industrien som kom gjorde med byen, og det grunnlaget den la for befolknings- og

økonomisk vekst i Rana. Tilstrømmingen av folk fra kyst og innland, nord og sør var som kjent stor, og Mo i Rana ble ansett som et attraktivt sted med gode jobbmuligheter. I løpet av få tiår vokste byen til det tredobbelte og fremsto både som moderne og aktiv. På et tidspunkt hadde Mo i Rana Nord-Europas yngste befolkning. Samtidig viser historien at Rana har utviklet seg mye gjennom stadige omstillinger.

– Den omstillingen som i dag skjer, med det grønne skiftet, bærer med seg nye store muligheter. Det er en omstilling for framtidig industriell utvikling i Mo i Rana, med mål om å fjerne forurensende utslipp samtidig som man skal utvikle en verdensledende bærekraftig industri som gjenbraker energi og biprodukter i størst mulig grad. I Mo i Rana er man aktiv med å skape ny industrihistorie, noe jeg synes er svært spennende å følge med på, sier Ivar Hartviksen og tilføyer at omskiftningene vi ser i dag foregår i et mer forrykende tempo enn før.

Mellom to permer

Historisk er det tre hovedgrunner til at Norsk Jernverk ble lokalisert akkurat i Mo i Rana. Kombinasjonen av store forekomster av jernmalm fra Dunderlandsdalen, tilgangen på arbeidskraft og rikelig med vannressurser for kraftutbygging, kjøling og prosessvann ble avgjørende for at Jernverket skulle reises nettopp på Mo.

– Industrien kom og forandret ikke bare byen men også Helgelandregionen. Vi har gått fra å være fiskebønder til å jobbe i store gruvemiljø og deretter bidra i prosessindustrien på Jernverket. Det var vel 8.000 mennesker i Mo i Rana i 1946, og over 26.000 tidlig på 70-tallet. Etter omstillingen fikk Mo i Rana mange andre statlige virksomheter. Flere av institusjonene byen har i dag er nok her mye takket være en etablert industriell effektiviseringsstankegang, forklarer historiekjenneren.

– Nasjonalbiblioteket og Statens innkrevingsentral hadde sannsynligvis ikke hatt en verdensledende posisjon innen digitalisering av henholdsvis nasjonal arv og offentlige tjenester om det ikke hadde vært for en befolkning befestet med industriens overførbare effektiviseringsstenkning. Jeg liker å fortelle Ranaindustriens historie, dens betydning og fremtidsmuligheter, og jeg har inntrykk av at folk liker å høre den. Det har noe med identitet å gjøre. Jeg har lenge hatt lyst til å få denne historien mellom to permer, og nå begynner den endelig å ta form, avslutter Ivar Hartviksen.

Trener hverandre gode

Etter en god sesong med juniorlandslaget skal Emilie Ågheim Kalkenberg (21) forberede seg til neste år hvor hun blir senior og skal konkurrere med de beste. For å gjøre dette trener hun med bror og skiskytter Simon Kalkenberg.

– Sesongen så lang har vært veldig bra. Jeg har fått opplevd ekstremt mye. Sesongens hovedmål har vært junior-VM 26. februar - 04. mars i Estland. Det er liksom det som har vært i tankene under opptreninga, forteller Emilie fra Skonseng UL.

Utfordrer hverandre

Emilie er ferdig med videregående skole og har valgt å ta et friår for å optimalisere treningsopplegget.

– Utfordringen så langt har vært å få alt til å klaffe. Man skal bli best på å skyte og best på å gå på ski. Det er utfordrende å balansere at det ikke blir for mye, og heller ikke for lite, forteller Emilie og roser treningsforholdene i Mo i Rana.

– Det har fungert veldig bra. Trenerne har god kunnskap og anleggene er gode. Utfordringen er kanskje at man ikke har like mange å matche. Det savner jeg, men jeg får trent en del med broren min Simon, sier hun.

Simon Ågheim Kalkenberg (23) fra Skonseng UL deltok denne sesongen blant annet under Norgescupen hvor han gikk inn til 7. plass. Han synes det er positivt å ha en treningspartner i søsteren Emilie.

– Vi trener mye sammen, til tross for at vi

har ulike fysiske forutsetninger. Jeg går litt raskere enn Emilie på ski, men på standplass utfordrer vi hverandre, sier Simon.

Nå er NM unnagjort og de to søsknene har en liten pause før ny oppkjøring begynner mot sommeren.

– Vi har fantastiske fasiliteter i Mo i Rana både for rulleski og løpeterreng, så vi satser videre, forteller han.

– Siden vi bor i samme hus er det naturlig at vi planlegger treningen sammen. Vi er ganske jevn gode på skyting så der utfordrer vi hverandre. Simon unner meg alltid mine prestasjoner og har vært en god og viktig støttespiller, legger Emilie til.

Har markert seg

Mo Industripark AS har en bred sponsorportefølje og sponser både Emilie og Simon. Markedsdirektør i MIP AS Jan Gabor sier han er imponert over at vi har så mange unge utøvere fra Rana som sater både på ski og andre aktiviteter og prester godt.

– Vi skulle selvsagt sponset alle, men det har vi dessverre ikke midler til. Det er litt ekstra gøy når de vi sponser gjør det bra i de idrettene de holder på med. Jeg synes det er knalltøft med dedikerte unge utøvere som legger inn innsatsen sesong etter sesong. Jeg kan se for meg at det er en fordel å ha søsken som deler samme interesse og kan være både konkurrent og treningspartner, sier Gabor.

Både Emilie og Simon har flere sponsorer og er glad for støtten.

– Det er kostbart å reise og Mo i Rana er ikke akkurat en billig destinasjon å reise frem og tilbake til, så uten sponsorer hadde jeg ikke

kunnet satset så hardt, forklarer Emilie.

Under NM i skiskyting på Lillehammer rakk Emilie å ta sølvmedalje i senior-NM mens hun enda er junior og har dermed allerede markert seg i NM i skiskyting for seniorer. I oppkjøringen gjennom sommeren og høsten skal hun blant annet trene teknikken for å bli enda bedre slik at hun er klar for en ny sesong.

– Nå skal jeg forberede meg til neste år hvor jeg skal bli senior og gå med de beste, avslutter hun.

En fornøyd daglig leder, Alf A. Øverli ved den ene av to kontaktstasjoner til landstrømanlegget. Hver kontaktstasjon kan betjene to skip.

Landstrømanlegget ved Rana Industriterminal ferdigstilt – Mo Industripark reduserer utslipp

Rana Industriterminal AS sitt landstrømanlegg er nå ferdigstilt og klart til bruk. Anlegget vil bidra til at skip ved kai ikke trenger å ha egne motorer i gang.

Fartøy som ligger ved kai er avhengige av strøm til blant annet lasting/lossing, belysning, varme og kjøling. I dag løses dette som regel med dieselaggregat. Nå når landstrømanlegget står ferdig vil det kunne forsyne fire skip samtidig med elektrisk kraft og miljøet spares for årlige utslipp av inntil 620 tonn CO₂. Dette tilsvarer omtrent utslippene fra 540 personbiler med gjennomsnittlig kjørelengde og forbruk per år. Videre vil utslipp av NO_x og partikler betydelig reduseres.

Økt konkurransevne

Daglig leder ved Rana Industriterminal AS, Alf A. Øverli skryter av de som har vært involvert i landstrømprosjektet og er glad for å kunne bidra både i miljø- og kundesammenheng.
– Egne ansatte og innleid personell har jobbet iherdig for å ferdigstille landstrømanlegget.

Dette vil gi besparelser for våre kunder, da systemer om bord kan driftes uten behov for dieselaggregat. Anlegget vil også føre til reduserte utslipp og mindre støy for omgivelsene, noe som ikke bare er bra i seg selv men som også løfter terminalens attraktivitet og dermed konkurransevne. Rana Industriterminal AS er en del av Mo Industripark-konsernet, og administrerende direktør i Mo Industripark as, Arve Ulriksen er fornøyd med at landstrømanlegget nå står ferdig og roser RITs arbeid.

– Dette prosjektet er helt i tråd med Mo Industriparks visjon om å bli en grønn industripark i verdensklasse og sørge for verdiskaping gjennom å ha fokus på miljøvennlige, bærekraftige løsninger. Utslppsreduksjoner er et viktig satsingsområde for MIP og med dette prosjektet vil vi være med å bidra til at vårt miljøavtrykk blir mindre både i lokal og global sammenheng. RIT har jobbet målrettet med dette en god stund og viser med den effektive jobben som er gjort at terminalen ved Mo Industripark henger godt med i den globale konkurransen. Det at prosjektet fikk støtte fra Enova i fjor sommer har

vært en svært viktig brikke i realiseringen av landstrømanlegget, sammen med en betydelig egenandel, sier Ulriksen.

NØKKEINFO OM RANA INDUSTRI TERMINAL AS OG LANDSTRØM PROSJEKTET

- RIT as er privat eid, og er et av MIP AS sine datterselskap, men en del av Mo i Rana Havn
- Skreddersydd etter næringslivets behov
- Kailengde: 410 m, plass til fire skip inne samtidig
- Lasting og lossing døgnet rundt, en av Norges travleste terminaler med rundt 500 båtanløp i året
- 42 ansatte i skiftgang
- Startet i 2015 med landstrømprosjektet og mottok tre millioner i støtte fra Enova sommeren 2017 .
- Miljøet spares for årlige utslipp av inntil 620 tonn CO₂. Tilsvarer ca. utslippene fra 540 personbiler med gjennomsnittlig kjørelengde og forbruk per år.
- Utslipp av NO_x og partikler vil også betydelig reduseres
- Hvor fort reduksjonene realiseres, avhenger av hvor raskt alle skip tar landstrøm i bruk.

Johan Hustoft ved MIP Kraftnett trer av etter 50 års tjeneste ved Mo industripark.

50 år på høyspent i Mo Industripark

Johan Hustoft fra Sulis var med i flyttelasset til Mo i Rana da foreldrene fikk seg jobb i industribyen. Nå har han gått av med pensjon etter 50 år i trofast tjeneste innenfor gjerdene til det vi i dag kjenner som Mo Industripark.

– For å være helt ærlig så gledet jeg meg ikke til å bli pensjonist, og pensjonisttilværelsen startet i tillegg med tre ukers influensa som ikke slipper taket. Du vet, jeg har alltid trivdes med arbeidsoppgavene selv om det også har vært en del skittent arbeid oppgjennom, forteller Hustoft.

Gjorde Ranværing av seg

Flyttestrømmen til Mo i Rana var stor fra midten av 50-tallet, og på et par tiår vokste innbyggertallet til det tredobbelte. Den storstilte industrisatsingen i Mo i Rana resulterte i mange nye jobber og byen trengte arbeidskraft. Folk strømmet til og foreldrene til Johan var blant de mange som øynet muligheten for jobb på AS Norsk Jernverket etter at den lange anleggsperioden var over og første tapping var gjennomført i 1955. Også Johan skulle etter hvert få seg jobb på Jernverket. – Gamlingene flyttet hit i 1956. Faren min fikk seg jobb på laben, og min mor jobbet i Rana Blad. Selv gikk jeg på yrkesskole i Mobekken og begynte i 1967 som lærling ved tidligere Norsk Jernverk. Jeg var vel

den første som hadde lærlingekontrakt som elektriker, mimrer Hustoft.

Tre dresser på 20 mann

Johan interesserte seg for kraftstasjonene som var under utbygging på denne tiden, og slik ble han elektriker, noe mer tilfeldig enn dagens løp.

– Det var liksom sånn det gjerne var før i tiden, det ble bare ble sånn. Jeg husker fortsatt godt mitt første oppdrag. Det var ved steinbruddet på Øyjord for å fikse en feil på transportanlegget. Jeg var også ett år ved Rana Gruber i Vika under lærlingetiden. Ellers har jeg stort sett vært overalt og rettet feil oppgjennom. Både i industriparken og nede på kaia. I årenes løp har jeg har tatt meg av alt av høyspent i parken og høyspentlinja som går til Storforshei, forklarer Hustoft.

I løpet av årene har han også opplevd mange endringer, hovedsakelig til det bedre, med både eierskifter og modernisering. Særlig endringene innen helse, miljø og sikkerhet har utgjort en stor forskjell.

– HMSen for 50 år siden var veldig dårlig. Det var ikke fokus på det i det hele tatt nesten. Jeg husker for eksempel at vi måtte krangle oss til å få varmedresser, noe som i dag er standard utstyr. Etter litt frem og tilbake fikk vi tre dresser, men disse skulle deles mellom hele 20 mann! Det er virkelig som dag og natt fra da til nå, humrer Hustoft.

Endret fokus

Datidens forståelse og fokus på HMS var forsvinnende liten sammenlignet med i dag. Det førte til at ulykkesstatistikken var høy i mange bransjer og det skjedde også flere ulykker i forbindelse med arbeid ved gamle Norsk Jernverk.

– Jeg husker da Kjell brøt av ryggen. Et koplingsskap tippet, og sterk som han var skulle han prøve å holde det tilbake, sier Hustoft mens han rister på hodet. Krav til sikring ved arbeid i høyden var heller ikke regulert før i tiden, og Johan husker godt hvordan det var å være balansekunstner i jobben fra tid til annen. – Da vi bygget skjenken på råjernverket jobbet vi høyt under taket og måtte holde oss fast med bare hendene mens vi jobbet. Det er egentlig helt vanvittig å tenke tilbake på. Det er et under at det ikke har skjedd flere ulykker enn det har, meddeler Hustoft.

I dag har de fleste firma og avdelinger i Mo Industripark flere biler for å komme seg rundt på den 2,6 millioner kvadratmeter store tomta. Før i tiden skjedde transportetappene mellom oppdrag hovedsakelig på sykkel, med unntak av en og annen original løsning.

– I gamle dager var det få biler, så elektrikerne syklet fra det ene oppdraget til det andre. Men, jeg husker en kar som støtt hoppet på taubanen på Øyjord i retning Jernverket for så å hoppe av på vinkelstasjonen. Om vinteren var det mye

snø på denne taubanen og ungene på Ytteren pleide å henge på. Da var det ofte bare vottene som hang fast frem til Jernverket, humrer Hustoft.

Måtte gå trappene

Da omstillinga kom i 1988 gikk Johan skift. – Vi var to elektrikere per skift som skulle dekke hele jernverket. Da hadde vi det travelt. Siden jeg hadde høyspentutdannelse ble jeg etter omstillingen jobbende på Svabo trafostasjon, dagens MIP Kraftnett. Der hadde man opprinnelig et tilfluktsrom med lager for sykehus og sivilforsvar og egen kommandosentral. Denne ble avvirket for noen år tilbake, forteller han.

Den gang måtte man gå trappene for å komme seg mellom industriparken og utjevningssbassenget på fjellet der vanntrykket ble utlignet. Det var en helt vanlig del av arbeidshverdagen. Trappene hadde også et annet viktig bruksområde, ifølge Johan.

– Gammelkarene kom ned til lunsj, spilte en omgang whist, og gikk opp igjen etterpå. Noen annen transport til bassenget fantes ikke. Skøyteløper Nils Aanes brukte i tillegg de samme trappene som treningsarena og sprang opp og ned. Det var før det kom bilvei, forteller Hustoft.

Høy aktivitet fortsatt

Nå har han pensjonert seg fra jobben i MIP Kraftnett etter en mannsalder blant høyspent i Mo Industripark. Men med mer fritid blir det på ingen måte tid til å ligge på latsiden og Johan har mange prosjekter som ligger og venter.

– Jeg har kone, to døtre og tre barnebarn jeg nå får mer tid til. Det eldste barnebarnet mitt har også faktisk blitt elektriker, det er veldig gøy, sier Johan.

– Jeg har jo også flere prosjekter fremover. Jeg reiv en gammel hytte som jeg hadde kjøpt meg i Straumen, og har bygget en ny i stedet, så nå tilbringer jeg dagene der. Så skal jeg montere nytt kjøkken på hybelen jeg leier ut og bygge nytt naust. Dessuten har datteren min i Bodø ymtet frempå om at huset deres kunne ha trengt litt restaurering, smiler Johan.

I tillegg har Hustoft lagt igjen noen hundre dugnadstimer på Skillevollen og regner med at han blir innhentet dit igjen fra tid til annen.

– Men, i mai skal jeg med kona til Kreta, så da må alle prosjekter og aktiviteter bare ordne seg selv i mellomtiden avslutter han med glimt i øyet.

Løfter fram E12 som europeisk transportkorridor

Under E12 Atlantica Transports sluttkonferanse i Vasa 13.–14. mars ble Midt-Skandia, Kvarkenrådet og Blå vägen-foreningen enige om en felles transportstrategi for E12-regionen og om å sikte mot en felles organisasjon på tvers av tre land.

Sluttkonferansen «Grenseløs framtid» i Vasa samlet over 100 deltakere fra tre land. Den norske delegasjonen inkluderte blant annet næringsliv, ordførerne i Rana, Nesna og Lurøy samt fylkesråd for samferdsel i Nordland. EU-prosjektet E12 Atlantica transport munnet ut i enighet om to dokumenter som ble presentert på sluttkonferansen:

- En felles transportstrategi for E12-regionen med prioriteringer på tvers av tre land.
- Et forslag om å etablere et felles utviklingsforetak på tvers av landegrensene. I dag er det tre, til dels overlappende grenseregionale organisasjoner langs E12.

En av innlederne var administrerende direktør i Mo Industripark AS, Arve Ulriksen. Han uttrykte at en felles transportstrategi er et godt svar på industrien og næringslivets behov og fremhevet viktigheten av tilfredsstillende infrastruktur.

– God infrastruktur er en forutsetning for vekst. En ambisjon framover må være å bygge ut digital infrastruktur på tvers av grensene. I tillegg er vi i sum en av de sterkeste industriregionene i Norden. Vi bør samarbeide tett om grønn teknologi, inkludert løsninger for fangst, transport og lagring av CO₂, sa Ulriksen.

Prioriterer havn, ferje og flyplass

Transportstrategien for E12-regionen har satt tre grenseoverskridende investeringer høyt på prioriteringslista: Ny og moderne Kvarken-ferje mellom Umeå og Vasa, ny flyplass ved E12 øst for Mo i Rana og bedre Atlanterhavshavner inkludert ny dypvannskai.

– Vi løfter det grenseløse regionale samarbeidet for på kort sikt å få nasjonale myndigheter til å samarbeide bedre om

utvikling av E12 på tvers av tre land. Her vil vi bli en pilot for nordisk samarbeid, sier Reidar Ryssdal, prosjektleder ved Rana Utviklingsselskap.

Ny jernbane på agendaen

Han forteller at samarbeidet har en felles ambisjon å utvikle E12 som en viktig europeisk transportkorridor mot Atlanterhavet, Arktis og den nordlige sjørute til Asia.

– Derfor er det gledelig at vi i vår felles strategi har ambisjon om å bygge jernbane mellom Storuman og Mo i Rana og i første omgang ønsker å få planlagt en egnet trase. Det er ikke minst viktig for å skape effektiv og grønn logistikk for store framtidige næringstransporter, uttalte Ryssdal.

Etablerer EGTC

Ambisjonen for enda dypere samarbeid videre er også klar for det forholdsvis folkerike området.

– E-12 regionen har til sammen 600.000 innbyggere på tvers av tre land, det er flere folk enn i hele Nord-Norge. Men for å få å få kraft til å utvikle og finansiere felles prosjekter vil de tre organisasjonene langs E12 i løpet av 2018 behandle et forslag om å etablere en felles grenseoverskridende organisasjon, en geografisk europeisk gruppering, ofte forkortet til EGTC (European Grouping of Territorial Cooperation) som er regulert i EUs lovgivning. Formålet til en EGTC er å forsterke og forenkle regionale samarbeid på tvers av landegrensene i EU. Får vi til et slikt samarbeid langs E-12 blir også dette unikt i Norden, påpeker Ryssdal.

Samarbeidspartnere:

Kvarkenrådet (FI), MidtSkandia (NO), Blå Vägen (SE), Region Västerbotten (SE), Österbottens förbund (FI), Nordland fylkeskommune (NO), Vasaregionens Utveckling AB VASEK (FI), Umeå kommun (SE), Väannes kommun (SE), Vindelns kommun (SE), Lycksele kommun (SE), Storumans kommun (SE), Infrastruktur i Umeå AB INAB (SE), Rana Utviklingsselskap (NO), Rana kommune (NO), Polarsirkelen Lufthavnutvikling (NO), Mo i Rana Havn (NO), Mo Industripark AS (NO), Alstahaug havnevesen KF (NO) og Helgeland Havn IKS (NO) er samarbeidspartnere i prosjektet.

Fv. Administrerende direktør i Mo Industripark AS, Arve Ulriksen, ordfører i Rana kommune, Geir Waage og daglig leder ved Rana Industriterminal AS, Alf Andreas Øverli.

«Norges viktigste kran» markert med brask og bram

Rundt 20 millioner kroner er investert i ny skrapkran som skal losse Celsas årlige skraptonnasje på over 600.000 tonn.

Åpninga av RITs nye kran ble 20. mars markert med et stort presseoppbud, kommunestyremedlemmer og jazzmusikk da saksofonisten Håkon Skog Erlandsen sto godt sikret på kranarmen tredve meter over bakken og spilte «Vinsjan på Kaia» da kommunestyret med ordføreren i spissen gjorde entre.

Nødvendig investering

Daglig leder i RIT Alf Andreas Øverli åpnet showet foran de rundt 80 fremmøtte deltakerne.

– Det er ikke hver dag man åpner ei kran, så vi googlet hvordan man skal gjøre det. Det første vi fant var at «alle kraner skal åpnes sakte og forsiktig». Akkurat det vet jeg ikke om vi får til, og det kan vel være at våre gjester fra det politiske miljøet vil være forsiktige med å «åpne alle kraner» sa en spøkefull Øverli fra «preikestolen», som for anledningen var et par avsatser opp i den nye kрана.

Stor kapasitet

Kranen, som er en hydraulisk balansekran, er den første av denne typen fra E-Crane og skal brukes til å losse de 630.000 tonnene med

skrap som Celsa Armeringsstål kjøper inn årlig. Den nye kranen har en løftekapasitet på 25 tonn og er utviklet av E-Crane.

– Dette er vår patent, men for tre år siden falt patentet i det fri og kan nå benyttes også av andre produsenter. E-Crane har hovedbase i Belgia, men tyngre konstruksjonsdeler i kranen produseres blant annet i Polen. Kranene blir i midlertid satt sammen og gjort klar til bruk i Belgia, sier direktør ved E-Crane, Hans Kraaij, som forteller at det lages flere størrelser av denne kranen, opp til 49 tonn.

E-Crane har tidligere levert flere kraner som brukes til skraphåndtering i industriparken, og er viktig infrastruktur som er med på å muliggjøre virksomheten til flere av selskapene i parken som både får råvarer og sender ferdigprosseserte varer over kai.

Effektiverer terminalen

Ordfører Geir Waage fikk æren av å åpne kranen da næringsministeren måtte melde avbud kvelden før. Waage understreket betydningen av denne kranen og løftet også frem Mo i Ranas posisjon innen det grønne skiftet.

– Det grønne skiftet, og den grønne omstillingen skapes i praksis her på Mo. I dag har vi også åpnet et internasjonalt datasenter spesialisert på blokkjedeteknologi, og nå

åpner vi ny kran på Rana Industriterminal. Nå over 30 år etter at jernverket ble historie ser vi at vi legger grunnlaget for ny vekst og nye arbeidsplasser her. Gjennom det som skjer her i dag markerer vi at Rana er landsdelens industrielle hovedstad og vi styrker konkurransekrafta for de bedriftene som er etablert og vi gjør det mer attraktivt å etablere nye industribedrifter, uttalte ordføreren.

Administrerende direktør ved Mo Industripark AS, Arve Ulriksen, slo fast at dette er Norges viktigste kran.

– Vi står nå på en av Norges travleste terminaler. Her i «lille» Mo i Rana. Rana Industriterminal er en av hovedpulsårene til Mo Industripark og mange av bedriftene i parken er avhengig av at alt her nede fungerer som det skal. Denne kranen er med på å muliggjøre driften hos kanskje landets viktigste gjenvinningsbedrift, Celsa Armeringsstål, som får skrapstålet sitt fraktet hit til Mo i Rana med skip, og sørger dermed for en fenomenal kombinasjon av miljøinnsats i verdensklasse og næringsmessig verdiskapning, som resirkuleringsprosessen for metallskrap utgjør. Derfor kan vi i forlengelsen av dette si at den nye kranen kanskje er Norges viktigste kran, uttalte Ulriksen og slo fast at denne moderne kranen gjør arbeidet effektivt.

Spesialbygd kran

Den nye kranen er en hydraulisk balansekrane produsert av E-Crane i Belgia og er spesialbygd for Rana Industriterminal (RIT). Rekkevidden til grabben er på hele 31,5 meter og løfteevnen er 25 tonn. Med stor rekkevidde og stor løfteevne gir effektiv lossing av skipene som kommer med skrap fra hele Skandinavia.

– Denne kranen er ei stor, men nødvendig investering på om lag 20 millioner kroner.

Den kan utføre andre oppgaver, men vil stort sett bare brukes til å losse skrap, noe den er spesialdesignet for. Kranen vil gå i kontinuerlig treskift fra søndag kveld til fredag ettermiddag, forteller Øverli.

Den er en av nå fem kaikraner ved RIT, hvor de fire andre er vaierkraner. RIT er dermed utstyrt med en kran som er blant det mest moderne losse- og lasteutsyr som er i bruk i Europa.

OM RANA INDUSTRI TERMINAL AS

- Et heleid datterselskap av Mo Industripark AS.
- En av Norges travleste terminaler.
- RIT AS har 43 ansatte, hvor de fleste er terminaloperatører.
- Industribedriftene i Mo Industripark er de største kundene.
- RIT laster og lossere mange forskjellige ferdigprodukter, stykkgoods, tørrbulk og skrap, samt prosjektlaster. Omkring 500 anløp i året kommer fra og går til over 100 havner i mange land, hovedsakelig i Europa.
- Årlig tonnasje over kai har i senere år ligget på om lag to millioner tonn
- Om den nye kranen: Modellen er en såkalt «Modell 1800 E 14317 GA -E» som er en ny modell spesialbygget for Rana Industriterminal (RIT). Den elektriske motoren er på 400 kW eller nær 550 hestekrefter. Egenvekta til kranen er på 298 tonn og nykranen ruver godt mot horisonten. Kranen er klassifisert som FEM A8, som er høyeste levetidsklassifisering.
- Mo Industripark AS jobber nå sammen med Rana kommune og Mo i Rana Havn med å etablere ei ny dypvannskai på RIT. Dette vil gi Rana-industrien mange nye muligheter, langt inn i framtida.

OM E-CRANE WORLDWIDE

- Et moderne, state-of-the-art konstruksjonsselskap for konstruksjon av tungt industriutstyr. Bedriften har hovedbase Adegem i Belgia.
- Tilbyr designtjenester samt komplett maskinproduksjon, installasjon, support og opplæring med kontinuerlig service for tungindustrien.
- E-Crane-serien tilbyr modeller med opptil 49 tonn arbeidskapasitet på grunn av deres bevegelige motvekt- og faste parallelogramkoblinger. Den største kranen har opptil 50m horisontal- ut fra kai- og opptil 30 meter vertikal rekkevidde. (Det vil si at den kan losse skrap ned til trede meter under kabinivå.)
- Dens modulære design gjør at hver E-kran kan skreddersys til kundens spesifikke krav.
- E-Cranes kunder støttes av et verdensomspennende forhandler- og servicenettverk.

Inviterer til industrimesse

Tools Løvold har kommet seg på plass i Koksverkgata etter at de flyttet til nye lokaler i desember 2016. Nå har de over 700 m² butikklokale samt eget gasslager og stort uteområde.

– Nå har vi fått en veldig fin butikk hvor vi selger proffutstyr til industri- og håndverksbransjen, forteller daglig leder David S. Berg.

Tools Løvold er et selskap med dype røtter, lokalt forankret i Nordland.

– Vi er veldig gode på kvalitet og service, og strekker oss langt for å skaffe kundene våre det de trenger. I den forbindelse inviterer vi til Industrimesse den 7. juni hvor vi vil presentere nyheter, gi gode tilbud, grille litt og demonstrere verktøy fra leverandørene våre. Industrimesse holder dørene åpen hele dagen. Det ble godt mottatt da vi arrangerte Industrimesse i fjor, og vi håper at like mange kommer i år, sier Berg.

Nordens lengste lagerhylle!

Vi er en nordnorsk samarbeidspartner og leverandør av utstyr og forbruksvarer til industri, bygg/anlegg og offshore.

TOOLS

TOOLS Løvold AS

Koksverksgt. 1, 8622 Mo i Rana
Tlf. 75 12 66 00 | www.lovoldas.no

TAKK

Tusen takk til gode arbeidskolleger og arbeidsgiver for mange fine år og oppmerksomheten i anledning min pensjon.
Med vennlig hilsen Tore Bryggfjeld, Celsa Armeringsstål AS

Ønsker gjerne å takke mine arbeidskolleger for gaven jeg fikk i anledning min 60 årsdag.
Willy Johannessen, Celsa Armeringsstål AS

JUBILANTER

50 år

Grete Mulstad
Mo Industritransport AS
21.05.1968

Gjermund Jakobsen
Ferroglobe Mangan Norge AS
02.04.1968

Andrej Jefremov
Miljøteknikk Terrateam AS
23.03.1968

60 år

Tor John Olson
Mo Industritransport AS
25.05.1958

Reidun Sundvor
Miljøteknikk Terrateam AS
15.03.1958

Pericli Stancu
MOMEK Personnel AS
14.05.1958

Fremtidens rekruttering til industrien

Mo Industripark AS jobber for etablering av Vitensenter Nordland sammen med flere aktører i Rana. Vitensenteret skal skape nysgjerrighet og interesse for realfag, noe som kan danne et viktig grunnlag for rekruttering til industrien i fremtiden.

Mo Industripark AS arbeider blant annet for at industrien i Rana skal ha best mulige rammebetingelser og er i tillegg opptatt av rekruttering av relevant arbeidskraft til industrien. Derfor er MIP AS engasjert i ulike prosjekter som kan skape nysgjerrighet og lærelyst, i tillegg til at de sponser flere realfagsorienterte initiativer som Forskerfabrikkens sommerskole og kunnskapskonkurransen First Lego League. MIP AS har også bevilget midler til et forprosjekt knyttet til å etablere et Vitensenter i Nordland, og er med videre med midler og engasjement inn i hovedprosjektet.

– Rekruttering til industrien er svært viktig for virksomhetene i parken og MIP AS mener et vitensenter i regionen vil kunne trigge barn og unges interesse for realfag og på lang sikt bidra til økt rekruttering til slike fagretninger, noe industrien trenger. Vi har derfor blant annet de to siste årene vært med i styringsgruppen til et prosjekt for å få etablert et Vitensenter i Nordland, uttaler leder for strategisk kommunikasjon og samfunnskontakt i Mo Industripark AS, Tonje Nermark.

Naturressurser, teknologi og digitalisering
Forprosjektet Vitensenter Nordland, initiert av Kunnskapsparken Helgeland, ble etablert 12. april 2016 og har gjennomført flere innspillmøter hvor skoler, næringsliv, offentlige virksomheter og ressursmiljø har fått komme med forslag til profil og innhold i et regionalt vitensenter. Med bakgrunn

i disse innspillene har styringsgruppen, som består av Mo Industripark AS, Rana utviklingsselskap, Rana kommune, Nord universitet, Helgeland Museum, Nordland fylkeskommune og Kunnskapsparken Helgeland, kommet frem til at de tematiske hovedemnene i Vitensenter Nordland skal være forankret i regionens særtrekk og fortrinn. Naturressurser, teknologi og digitalisering blir utgangspunktet for innholdet i vitensenteret.

Øremerket driftsstøtte

Norges forskningsråd har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet ansvar for tildeling av statlig driftsstøtte til de regionale vitensentrene gjennom Vitensenterprogrammet, og en viktig forutsetning for tildeling av statlig driftsstøtte er at en sikrer lokal og regional medfinansiering.

– Det er derfor svært gledelig og avgjørende at Rana kommune har gjort et enstemmig vedtak om å stille seg bak etableringen av Vitensenter Nordland med en årlig driftsstøtte på inntil 3,5 millioner kroner per år i økonomiplan 2018-2021. Med øremerket driftsstøtte fra Rana kommune sikrer man at barnehagebarn og elever i grunnskolene får fri adgang og et tilrettelagt undervisningsopplegg til Vitensenteret, sier prosjektleder ved Kunnskapsparken Helgeland, Torbjørn Aag.

Samlokalisering i Fjordsenteret

Det finnes ti regionale vitensentre i Norge. Vitensenteret i Mo i Rana blir det eneste mellom Trondheim og Tromsø og i kommunestyrets vedtak kommer det frem at en ønsker en samlokalisering mellom Vitensenter Nordland og Helgeland Museum i Fjordsenteret ved Moholmen i Mo i Rana. En slik løsning vil gi Vitensenter Nordland tilgang til cirka 3000 m² i andre etasje, mens Helgeland museum får sine utstillingslokaler

OM VITENSENTRENE I NORGE

- Vitensentrene er populærvitenskapelige opplevels- og læringscentre som har fokus på matematikk, teknologi og naturvitenskap.
- De skal være et tilbud for skoleverket og allmennheten i sin region og skal samarbeide med ulike lokale formidlere i regionen, som for eksempel vitenskaps- og naturhistoriske museer, Newtonrom og andre formidlere av realfaglig kompetanse.
- Pedagogikken i vitensentrene er interaktiv, noe som betyr at besøkende skal delta aktivt i sin læringsprosess gjennom handlinger, samarbeid, dialog og refleksjon. Det er med andre ord interaktive utstillinger der de besøkende lærer ved å eksperimentere selv
- De skal fungere som ressursentre for skoleverket og institusjoner innen interaktiv formidling. Sammen skal de regionale vitensentre utgjøre et helhetlig nasjonalt tilbud.
- Vitensentrene i Norge har tre sentrale målgrupper:
  - Barnehager med barn, barnehagelærere og foresatte
  - Skoleverket med lærere, elever og foresatte
  - Publikum med familier, og andre som ønsker å besøke et vitensenter i sin fritid

og magasiner i første etasje.

I samarbeid med First Scandinavia er det også avklart at en skal integrere et Newtonrom i lokalene, noe som blir en viktig del av Vitensenter Nordland.

Håper på regional medfinansiering

Men det er ikke bare lokalt engasjement og økonomiske bevilgninger som må til, det er også vesentlig at prosjektet får regional medfinansiering for å kunne bli realisert.

– Vi er nå i dialog med Nordland fylkeskommune for å avklare regional medfinansiering. Dette skal gi elever fra videregående skoler fri adgang vitensenteret med et tilrettelagt undervisningsopplegg på ulike fag og trinn, forteller Aag. Vitensenter Nordland vil ikke bare kunne bli en foretrukket storstue for barnehager og skoler som inviterer til interaktiv læring, det vil være åpent for øvrig publikum og vil kunne benyttes også på kveldstid og i helger.

Ser fremover

Arbeidet med senteret har nå gått over i hovedprosjektfase, og fortsetter i 2018 og det er flere brikker som må falle på plass som nevnt over før vi vet sikkert om senteret kan bli en realitet. En ting som derimot er sikkert, er styringsgruppens positive innstilling til prosjektet.

– Det at styringsgruppen er bredt sammensatt med representanter fra både næringsliv, kunnskapsmiljøer, akademia, samt kommune og fylke, kombinert med innspillmøter, tror jeg har vært avgjørende for å få til en god forankring og tilnærming til profil og innhold. Senteret skal jo være en læringsressurs og et sted folk har lyst til å besøke. Skal vi få realisert dette må vi dra i samme retning, noe jeg absolutt har inntrykk av at vi gjør, avslutter Nermark.

FOLK I PARKEN

Rune Soleng (47)

Stilling: Avdelingsleder for rør ved Imtas AS

Når begynte du i jobben?

– Jeg begynte i september 2016.

Hvilken arbeidstidsordning har du?

– Jeg har arbeidstid mellom 07.00 og 15.00, men jeg pleier å komme hit klokken 06.00 for å sette på kaffen og lese avisen.

Hva er det beste med din jobb?

– Utfordringene, de flinke kollegaene og det gode arbeidsmiljøet.

Hva ville du gjennomført dersom du var sjef i ei uke?

– Jeg synes sjefen gjør en god jobb. Jeg ville ikke forandret på noe.

Matpakke eller kantine?

– Vi har en kantineordning der det kommer noen fra Sjule og fyller opp kjøleskap og kjøkkenskap ved våre lokaler i Mo industripark og i Vika. Det er en matordning som trekkes av lønna.

Nett- eller papiravis?

– Nett. Jeg er tidlig på jobb og sjekker nettavisene, men har papiravisen hjemme.

Facebook eller ordentlig bok?

– Ingen av delene. Jeg sjekker Facebook av og til i helgene.

Tor Erik Storbekkmo (27)

Stilling: Prosesstekniker ved MIP Energi. Energisentralen.

Når begynte du i jobben?

– Jeg begynte som lærling i 2008 og fikk fast ansettelse i 2010.

Hvilken arbeidstidsordning har du?

– Jeg jobber 7-skift. Det innebærer at jeg jobber dagtid, kveldstid og natt i løpet av en 5-ukers periode og deretter jobber to uker dagtid. Energisentralen er bemannet hele døgnet.

Hva er det beste med din jobb?

– Det er at vi får styre dagene våre selv. Vi har arbeidsoppgaver vi skal utføre, men bestemmer selv når i løpet av dagen vi skal gjøre hva. Det er i tillegg et godt arbeidsmiljø på Energisentralen.

Hva ville du gjennomført dersom du var sjef i ei uke?

– Jeg har egentlig ikke peiling på hva det skulle vært.

Matpakke eller kantine?

– Vi har en kjøkkenordning hvor alle kjøper inn sin egen mat og lager seg det man har lyst på.

Nett- eller papiravis?

– Nett. Det er lett tilgjengelig.

Facebook eller ordentlig bok?

– Facebook. Jeg har aldri vært glad i å lese bøker.

Rosenborg Reklame K198

100% FORNYBAR ENERGI

Ta et aktivt valg og spar miljøet!

Kjøp OPPRINNELSESGARANTI fra verdens vakreste vannkraftverk, Øvre Forsland.

www.helgelandkraft.no

Kundesenter: 751 00 000 / bedrift@helgelandkraft.no

Øvre Forsland kraftverk

 HELGELAND KRAFT
Strøm fra verdens vakreste kyst

Opplevelsesrike reiser med
POLAR TOURS

NYE TIDER FOR FLYBUSSEN
- vi kjører alle dager til alle flyavganger

Gjeldende fra februar 2018

MANDAG-FREDAG:

	WF768/767	WF 770	WF 761*	WF 771	WF 774	WF 773*	WF 775	WF 776	WF 777
Jernb st	5:30	8:45	10:40	11:35	14:30	15:25	18:20	20:30	
Sykehuset	***	***	***	***	***	***	***		
Røssvoll	6:00	9:15	11:10	12:05	15:00	15:55	18:50	21:00	
Fra flypl ca	7:00	9:40	11:40	12:25	15:35	16:10	19:15	21:25	00:15

LØRDAGER:

	WF 770	WF 771		WF 761	WF 774	WF 773*	WF 775	WF 776	WF 777
Jernb st	8:45		Jernb st	10:45	14:30	15:25	18:20	20:30	
Sykehuset	***		Sykehuset	***	***	***	***	***	
Røssvoll	9:15		Røssvoll	11:15	15:00	15:55	18:50	21:00	
Fra Røssvoll ca		12:25	Fra Røssvoll ca			16:10	19:15	21:25	00:15

SØNDAGER:

(*) Kjøres mandag, torsdag og fredag. (***) Passeres uten tidsangivelse.
Avgang fra flyplassen så snart bagasjen er kommet.

For kunder i Mo Industripark har flybussen hente- og bringetjeneste. Gi beskjed om du ønsker hente- eller bringetjenester, og hvor mange personer det gjelder.

For bestilling: Telefon flybuss: 971 44 444

WWW.POLARTOURS.NO

Start på Busstasjonen, Meyergården hotell på nedsiden, Folkets Hus, Søndre gate, Fjordgården hotell, Sørl veien, Helma hotell, Nordl vn, Sagbakken, Ranenget, via sykehuset til Flyplassen.

Pris pr pers. kr. 145,-
- Tur/retur 240,-

Krus med bedriftslogo

Hos oss kan du velge blant mange typer krus og kopper med logo tilpasset din bedrift. Vi hjelper deg med å finne det kruset som passer for dere!

75 12 10 70 • post@idreklame.no • idreklame.no

Ny arbeidsbil?

Vi har varebiler i alle størrelser!
Ta kontakt med oss på Hemnes Bil for et tilbud.
Mercedes-Benz varebiler.
De beste velger ofte det beste.

Mercedes-Benz
Kvalitet i arbeid

Importør: Bertel O. Steen AS. www.facebook.com/MBvarebil. www.mercedes-benz.no

HEMNES BIL AS

Ranenget 1, 8601 Mo i Rana, Tlf. 75 12 99 00, Salg: 976 64 080, www.hemnes-bil.no